POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

ZADRUGAR

GLASILO
NABAVLJALNE
ZADRUGE
USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH
ŽELEZNIC
V
LJUBLJANI
LETO ∘ XIV

9

VSEBINA

ZADRUŽNA MISEL IN SVOBODA ČLOVEKA / ROBERT OWEN / POMEMBEN JUBILEJ / NAŠE OGNJIŠČE: BOLNIKU VSE NAJBOLJŠE IN NAJLEPŠE! / PREHRANA: O KONSERVIRANJU SADJA / ČEBELARSTVO: UGOTOVITEV ZALOGE ZA ZIMO / RAZGLEDI: ŽELEZNIŠKA KATASTROFA MED SVETOVNO VOJNO V ZASAVJU / LEPOSLOVJE: ZVIJAČA / ZA MLADE ZADRUGARJE: DIVJI LOVEC / ZADRUŽNI VESTNIK

Tečaji nabavljalne zadruge

1. Dnevni kuharsko-gospodinjski tečaji.

Letno se vršita dva dnevna kuharsko-gospodinjska tečaja, in sicer traja vsak po 4 mesece. Prvi se prične prvega oktobra in traja do 31. januarja 1939., drugi pa od 1. februarja do 31. maja, in to vsak dan izvzemši nedelje in praznike od 9. ure zjutraj do 15½ ure pop. Pouk obsega: kuhanje, serviranje, šivanje, prikrojevanje perila in oblek, ročna dela vseh vrst, likanje, snaženje madežev, hranoslovje in v splošnem vse, kar se nanaša na kuho in gospodinjstvo. Pogoji za sprejem: V tečaj se sprejemajo v prvi vrsti hčerke železničarjev; v kolikor ostane praznih mest, tudi druge gojenke, ki so izpolnile vsaj 16. leto in imajo resno voljo, da se bodo točno in redno udeleževale vseh praktičnih vaj ter obiskovale redno teoretični pouk. Gojenje so zaradi pomanjkanja prostorov samovnanje. — Vplačila: Ukovina za gojenke znaša mesečno din 220·—; če pa želi gojenka obedovati, kadar je šivanje (to je vsak drugi dan), v šoli, pa doplača še din 80·—. Vsa vplačila se morajo izvršiti mesečno in sicer vnaprej. Ob zaključku tečaja dobi vsaka gojenka potrdilo o obiskovanju tečaja.

2. Večerni kuharsko-gospodinjski tečaji.

Večerna kuharsko-gospodinjska tečaja sta letno dva, in sicer tri mesečni jesenski od 15. oktobra do 15. januarja 1939 in tri mesečni pomladanski od 15. jan. do 15. aprila — Pouk obsega: dvakrat tedensko kuhanje, enkrat šivanje in ročna dela in enkrat teoretične predmete. Vrši se v večernih urah, in sicer od 18½ do približno 21 in pol ure zvečer. — Pogoji za sprejem so isti kot za dnevni tečaj. — Vplačila se vrše tudi mesečno vnaprej in sicer po din 150. Potrdilo o posečanju tečaja dobi vsaka gojenka ob zaključku tečaja.

Prijave za vse tečaje sprejema upraviteljstvo gospodinjskih tečajev v pisarni Železničarske menze, Pražakova 19, (bivši „Ljubljanski dvor") v Ljubljani. Tam se dobe tudi natančnejše informacije.

3. Šivalni in prikrojevalni tečaji.

Sporedno z gospodinjskimi tečaji se vrše tudi štiri mesečni posebni dnevni in večerni šivalni in prikrojevalni tečaji. Ti se vrše trikrat tedensko, in sicer dnevni od 14.—17. ure, večerni pa od pol 19. do pol 22. ure. Glavni predmeti v teh tečajih so: prikrojevanje oblek in perila, krpanje, mašenje, ročna dela vseh vrst in strojno vezenje in mašenje. Ukovina, bodisi za dnevni ali večerni šivalni in prikrojevalni tečaj, znaša mesečno le din 60·— ter se plača vsak mesec vnaprej.

Pismene prijave za te tečaje sprejema upraviteljstvo gospodinjskih tečajev v pisarni Železničarske menze, Pražakova ulica 19. (bivši „Ljubljanski dvor") v Ljubljani. Natančnejše informacije se dobe v šolski šivalnici Nab. Zadruge, Bleiweisova cesta 35, prvo nadstropje, dnevno od 9. do 12. ure dopoldne.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 9 Ljubljana, 20. septembra 1938 Leto XIV

France Veber:

Zadružna misel in svoboda človeka

II. Svoboda in gospodarstvo.

Gospodarstvo in svoboda! Ni dvoma, da je gospodarstvo eden osnovnih pogojev tudi za dejansko svobodo človeka. Gospodarstvo ustvarja in zbira vse to, kar je sámo življenje kot s r e d s t v o potrebno. Kjer takih sredstev ni, tam tudi svoboda življenja izgine. To se vidi že ob sami vnanji, telesni svobodi človeka. Najrazličnejša prometna sredstva, ceste, prekopi, vse to so prevažne gospodarske zadeve in vse to je potrebno, da se ohranjuje in pospešuje svoboda samega vnanjega, telesnega kretanja. Ali mislimo na hrano in obleko, na domove in vrtove, skratka: na pravo načrtno, gospodarsko pridobivanje neposrednih potrebščin življenja in zopet spoznamo, da bi bila brez posebnega „gospodarskega" dela tudi sama notranja, življenjska svoboda človeka že naprej nemogoča zadeva. Kjer je pravo pomanjkanje, tam tudi za samo „zdravje" in pravo notranjo „sproščenost" in „svežost" življenja ni mesta. Kjer pa vsega tega ni, tam postaja nemožno tudi samo duhovno, kulturno delo človeka: „tam tudi muze počivajo", takó pravi že stari pregovor.

Brez gospodarstva ni in ne more biti prave ter dejanske svobode človeka. To je dejstvo. Toda tega dejstva ne smemo nápak razumeti. Hromemu tudi gospodarstvo ne pomaga, da „shodi". Ali kdor je neozdravljivo bolan, temu tudi bogastvo ne more vrniti zdravja. Ali kdor nima sam nobenega vida za prave duhovne, kulturne vrednote življenja, tega tudi najidealnejše gospodarsko stanje ne bo dvignilo na stopnjo pravega človečanskega dela in prizadevanja. Ali kdor je končno izgubil svoj čut za to, kar vsi nazivamo posebno — dolžnost in pravico človeka, temu prav gotovo tudi samo gospodarsko delo ne bo pomagalo do ponovne obuditve njegove „vesti". Ali mislimo si še človeka, ki naj bo v eni potezi telesno pohabljen, življenjsko bolan, kulturno slep in vrh tega še zloben! Katero gospodarstvo naj t a k e m u človeku pomaga do kakršne koli prave ter dejanske svobode življenja? Že zdaj se nam odpirajo oči za posebno stran s a m e g a gospodarskega

dela in prizadevanja, ki se vprav v naših časih prav malo uvažuje in ponekod kar suvereno prezira.

Res je, da na točki človeka brez posebne „gospodarske“ pomoči ni prave svobode življenja. Toda enako res je, da s á m o gospodarstvo tudi te svobode ne daje in dati ne more. Da, ta posebni pomen gospodarstva postaja še posebej tem manjši, čim bolj se pomikamo od same vnanje-telesne v smeri prave notranje-duhovne svobode človeka. N. pr. hromi, ki je gospodarsko nezavisen, si lahko z drugačnimi sredstvi vsaj delno vrne svobodo telesnega kretanja. Podobno velja za bolnega, čeprav že tu odloča v mnogo večji meri sam bolnik nego ona sredstva, ki so za njegovo ozdravitev še posebej potrebna. Še bolj stopa v ospredje — sam človek pri pravem kulturnem delu in prizadevanju, za katero se zahtevajo prav posebne notranje usmerjenosti ter usposobljenosti, ki jih ne more nobeno gospodarstvo ne dati in ne nadomestiti. Kjer pa naj obvelja resnična osebna odgovornost in z njo spojena prava notranja, duhovna svoboda človeka, tam je vprav samo gospodarsko zanimanje prej ovira nego dejanska pomoč: „Lažje je velblodu iti skozi šivankino uho, kakor bogatinu priti v nebeško kraljestvo.“

Samo gospodarsko delo utegne po posebnih posledicah, ki jih ima za osnovno človeško zanimanje, postati celo kar najhujši zatiralec vse prave svobode človeka. Najprej oni, ki se vsega predaja s a m e m u gospodarskemu delu, s a m s e b e — zasužnji: izgubi vid za življenje in zasužnji se samemu sredstvu življenja. Suženj take vrste pa zasužnjuje tudi svojega bližnjega, kolikor ga namreč vprav gospodarsko izrablja, zatira ali kar ugonablja. Po taki poti uničuje samo gospodarstvo končno v s e pravo svobodno življenje človeka in družbe. Ene dela duhovno slepe in moralno krivične in druge življenjsko strte in kar telesno zavisne. V takih primerih ruši pravo svobodo človeka to, kar naj bi bilo vprav tej svobodi še v posebno oporo in posebno pomč. In ni dvoma, da gre tudi mngo, mnogo d a - n a š n j e n e s v o b o d e ljudi samo na račun takega mesta „gospodarstva“ v življenju, ki ga samo gospodarstvo že po lastni naravi nima in imeti ne sme.

Torej dvoje, troje si moramo dobro zapomniti. Prvič, da je za svobodo človeka in družbe res še posebno gospodarsko delo neobhodno potrebno. Drugič da vendar — samo gospodarsko delo tudi te svobode ne daje in dati ne more. In tretjič, da utegne vprav táko „samo“ gospodarstvo pravi svobodi človeka postati ter biti kar najbolj nasprotno. Vse to pa pové, da moramo na samem gospodarstvu razlikovati še d v e važni strani, izmed katerih nam zlasti ena še posebej razlaga tudi omenjeno dvojno, trojno razmerje „gospodarstva“ do same — svobode človeka. Ti dve strani imenujemo neposredno v s e b i n o

in posebni n a č i n vsega gospodarskega dela in prizadevanja. „Vsebina“ gospodarstva obsega vse to, kar z gospodarskim delom dejanski pridobivamo ali pridobiti hočemo (n. pr. hrano, obleko, orodje itd.). Tu mišljeni „način“ gospodarstva pa pove, k a k ó tako pridobljena sredstva življenja d e j a n s k i u p o r a b l j a m o t e r p o r a z d e l j u j e m o.

Že sedaj je na dlani, da je tudi za naše glavno vprašanje, kakšno je in naj bo pravo razmerje gospodarstva do same svobode človeka, odločilna zlasti druga, načinovna stran gospodarstva in ne prva, vsebinska. Ta, vsebinska stran gospodarstva izpoveduje samo to, da nam le gospodarsko delo pomaga do sredstev, ki so pač tudi za svobodo človeka še posebej potrebna. Ali pa bodo ta sredstva sami svobodi človeka t u d i v k o r i s t a l i š k o d o, to važno vprašanje pa odloča samo ona druga, načinovna stran vsega gospodarskega dela. Z vida tega vprašanja dobivajo svojo posebno veljavo le posebne o b l i k e ali le posebni s i s t e m i vsega gospodarskega življenja na zemlji. Zato tudi opazujemo, da so osnovne razlike med temi posebnimi „oblikami“ ali „sistemi“ samega gospodarskega življenja v prvi vrsti res načinovne in ne tudi vsebinske. Vzemimo samo oba takó nasprotna sistema, kakor sta skrajni gospodarski individualizem (kapitalizem) na eni strani in enako skrajni gospodarski kolektivizem (socializem) na drugi!

Tudi ta dva sistema se borita za i s t a sredstva življenja, tudi ta dva sistema pridobivata n. pr. hrano, obleko, domove, orodje, prometna sredstva itd. In tudi v teh dveh sistemih dobimo v bistvu enako delo, ki se vrši zdaj z roko zdaj s strojem, zdaj na polju zdaj v tovarni, zdaj s telesno silo in zdaj z umom. Tembolj se pa ta dva gospodarska sistema razlikujeta po vprašanju, kakó se vsa ta in takó pridobljena sredstva življenja dejanski uporabljajo in razdeljujejo. Kdo je oni, ki s temi sredstvi res razpolaga, to je tisto vprašanje, na katero odgovarja eden teh sistemov takó in drugi drugače. Ako je to takó, tedaj se pa moramo tudi mi v prvi vrsti vprašati po oni posebni o b l i k i gospodarskega življenja, katera edina bi zamogla storiti, da bo tudi svoboda človeka in družbe že po sami gospodarski poti postala čim bolj zaščitena in ojačena. In že dosedanja kratka izvajanja dopuščajo sklep, da bo tudi taka „idealna“ oblika vsega gospodarskega dela morala izpolniti vsaj t r i glavne pogoje.

Prvič že vemo, da je tudi za kakršno koli pravo svobodo človeka še posebno gospodarsko delo res neobhodno potrebno. Zato bo tudi zaželena posebna „oblika“ življenjske vzajemnosti morala biti res g o s p o d a r s k o osnovana in g o s p o d a r s k o usmerjena. Drugič že vemo, da je za pravo svobodo človeka potreben še — človek po takih straneh svojega bistva, ki nimajo s „samim“ gospodarstvom nobenega

opravka. Zato bo tudi zaželena posebna „oblika“ gospodarskega življenja morala najskrbneje upoštevati obojo, gospodarsko in izvengospodarsko naravo človeka in družbe. In končno že vemo, da utegne „samo“ gospodarstvo tudi pravi svobodi človeka biti kar najbolj nasprotno. In zato bo tudi zaželena posebna „oblika“ vsega gospodarskega prizadevanja tudi svoje osnovno ter vrhovno težišče morala iskati v pravih izvengospodarskih in samih „gospodarskih“ potrebah in težnjah človeka.

Bralec „Zadrugarja“ je morda že sedaj z menoj vred prepričan, da izpolnjuje samo prava zadružna misel vse navedene tri glavne pogoje zaželene idealne gospodarske vzajemnosti. Vendar bom prihodnjič to skupno prepričanje še posebej utrdil in takó podal še poseben zagovor zadružnega gibanja tudi z vida — svobode človeka.

Se bo nadaljevalo in končalo.

L. B.:

Robert Owen

K 80 letnici njegove smrti.

Robert Owen (1771—1858) je po mnenju mnogih ustanovitelj ne samo angleškega, temveč vsega modernega zadružništva. To naziranje ne bo povsem pravilno; resnica pa je, da je Owen v teoriji in praksi mogočno vplival na početke in nadaljnji razvoj zadružnega pokreta. Veliko njegovih idej je postala in ostala osnova, na kateri je zgrajeno moderno zadružništvo. Tako na pr. je že Owen zavzel stališče, da se morajo v medsebojni pomoči združiti vsi stanovi in vsi narodi. Vzajemnost ne sme poznati razredov, ne narodnostnih mej, ne političnih doktrin. L. 1835. je osnoval društvo „Združenje vseh razredov in vseh narodov“ (Assotiation of all Classes, of all Nations), ki ga moremo smatrati kot predhodnika Mednarodne zadružne zveze. Tudi moderno zadružništvo odklanja razredni boj, ostaja izven političnih trenj, skuša iznivelirati mednarodne spore in kliče vse k složnemu delu na gospodarskem in kulturnem polju. Dosledno s tem temeljnim naziranjem je Owen odklanjal tudi vsako nasilje kot sredstvo za uresničenje zadružnih idej: ne revolucija, nego evolucija more človeško družbo oblikovati in preobraziti. Tudi ta nauk si je zadružništvo osvojilo, oziroma si ga mora osvojiti vsaka prava zadružna akcija. Prav tako je Owen na ožjem gospodarskem področju pravilno zaslutil, kje tiči rak-rana socialnega in gospodarskega zla: v nezasluženem dobičku posrednikov. Največje zlo za človeštvo je dirka za dobičkom. „Prirodno merilo vrednosti je ljudsko delo, oziroma kombinacija ročne in umske sile v delu.“

Robert Owen se je rodil v Newtonu na Angleškem kot sin siromašnih staršev. Bil je izredno nadarjen, prilagodljiv in podjeten. Uspehe je imel že v mladih letih. Komaj 9 let star je bil učenec pri nekem trgovcu, s 14 leti je postal pomočnik, z 19 timi leti ravnatelj tekstilne tovarne, z 21 timi leti pa solastnik velikega tovarniškega podjetja. L. 1800 je ustanovil v New Lanarku tkalnico.

Tako je Owen prišel že zgodaj v položaj, da je lahko opazoval delavce in njih bedno življenje. Kot izrazitega človekoljuba ga je ganila revščina, v kateri so se nahajali. Začel se je baviti z načrti, kako pomagati ubogi delavski pari; predvsem seveda v lastnem podjetju. Prvo je bilo, da je znižal delovni čas od 17 na 10 ur, istočasno pa je zvišal mezde. Kmalu se je pokazalo, da ta globoko segajoč ukrep v dobrobit delavstva nikakor ni bil v škodo podjetju; nasprotno, uspevalo je še bolje. Svojo pozornost je Owen nato obrnil k delavčevemu stanovanju. Tudi v tem pogledu se mu je ponujalo hvaležno polje plemenitega udejstvovanja. Z velikimi denarnimi žrtvami je pomagal in skrbel, da so dobili delavci boljša in cenejša stanovanja. Razume se, da tudi ni pozabil na boljšo in cenejšo prehrano svojega delavstva. Uredil je tudi vprašanje zaposlitve ženâ in otrok. Otroci izpod 10 let starosti sploh niso smeli biti zaposleni v tovarni, kakor se je to do tedaj dogajalo. Tako je razmeroma v kratkem času visoko dvignil materialni in socialni položaj doslej popolnoma zanemarjenega in s strani delodajalcev nikake pomoči deležnega delavskega razreda. In vzlic temu, kakor smo že dejali, njegovo podjetje vsled opisanih reform ni trpelo škode. Tovarna v New Lanarku je bila vzorno urejena, tako da so jo hodili občudovat znameniti filantropi in celo člani inozemskih vladarskih hiš.

Morda bi bil Owen storil bolje, če bi se bil omejil na ožje področje svojega človekoljubnega dela. Toda bil je fantast, ki je hotel s svojimi idejami praktično preobraziti vso človeško družbo. Pravilno nekateri poudarjajo, da je bila Ownova osnovna napaka ta, ker je računal s človekom, kakršen bi moral biti, ne pa s takim, kakršen v resnici je. Od tod njegovi kasnejši neuspehi. Tako na pr. je Owen mislil, da bo materielno vprašanje delovnega ljudstva avtomatično rešeno, če se ustanove zajednice, sloneče na kolektivni lastnini. V teh zajednicah (kolonijah) bi naj bila torej lastnina, proizvodnja in potrošnja skupna. Praksa pa je pokazala, da je to neizvedljivo. Sprva je s tako kolonijo poskusil na Angleškem, pozneje pa v Ameriki (U. S. A.). Toda tu je doživel še večje razočaranje. „Nova harmonija“, kakor se je imenovala ta njegova kolonija, je vzdržala samo dve leti. Moral jo je likvidirati, ker mnogi „kolonisti“ niso hoteli delati. Enake končne neuspehe so želi tudi Ownovi učenci in posnemalci.

Razen navedenega eksperimenta naj še omenimo Ownov poizkus z „borzo dela“, ki jo je l. 1872. ustanovil v Birminghanu. Na tej borzi se je kupovalo in zamenjavalo blago vseh vrst. Blago pa ni bilo ocenjeno po denarju, temveč po času, ki ga je bilo treba za njegovo izdelavo oziroma proizvodnjo. Dobavitelj ni prejel denarja, nego pobotnico, ki jo je lahko zamenjal z drugim blagom, ki ga je pač potreboval. Na „borzi“ se je ponujalo navadno blago, ki se ni moglo na drugih tržiščih razpečati, manjkalo pa je zlasti živil. Poskus z „borzo“ se ni obnesel.

Za take in slične poizkuse je Owen žrtvoval ogromno denarja. Obrnil se je sicer do vlade, da bi ga podpirala v uresničenju njegovih zasnov, toda vlada ni hotela o njegovih projektih ničesar slišati. Tako je moral črpati večinoma le lastna sredstva.

Robert Owen je prvi rabil izraz „kooperacija“ — sodelovanje kot antitezo liberalni konkurenci. (Baje je rabil kot prvi tudi izraz „socialist“).

Owen je spisal dve deli, ki vsebujeta njegove teoretske nazore: „Novi nazori o družbi“ (1812) in „Knjiga o novem moralnem svetu“ (1821).

Pomemben jubilej

Istočasno, ko slavi Češkoslovaška republika 20 letnico svojega obstoja, slavi češko zadružništvo tudi pomemben jubilej: 40 letnico Zveze čeških gospodarskih zadrug (Ustřední jednota hospodáskih družstev). V tem letu, ko je pozornost celega sveta obrnjena k ČSR, ki dokazuje, da je po dvajsetletnem obstoju samostojne države kos še tako težki nalogi, je minilo 40 let, odkar so si Čehi ustanovili svojo najjačjo zadružno gospodarsko ustanovo, ki je mnogo pripomogla, da je ČSR danes gspodarsko izredno močno zgrajena država. Čehi so sijajno dokazali, da predstavljajo najslabše situirani, če so solidarni, disciplinirani in organizirani, gospodarsko moč, ki ji nobena kriza ne more do živega.

Kmalu bo sto let, odkar so se na Češkem začele ustanavljati prve zadruge, najpreje na severno-češki meji. Bile so to kreditne zadruge. V Pragi so l. 1847 ustanovili prvo konsumno zadrugo. Tkalci iz Stašova so si l. 1861 osnovali po zgledu ročdelskih pionirjev tudi svojo konsumno zadrugo. Mnogo zaslug za napredek zadružništva v tem času sta si priborila Dr. F. Chleborad, odvetnik po poklicu, in dr. F. C. Kampelik, podeželski zdravnik, ki je temeljito poznal vse sončne in senčne strani podeželskih prilik. On je osnovatelj podeželskih hranilnic in posojilnic, ki nosijo po njem tudi ime (Kampe-

ličky). L. 1868 je prišlo v češkem zadružništvu do preloma, ki je deloma posledica političnih razmer, deloma neizkušenosti zadružnih voditeljev. Po l. 1896 je tudi ta kriza premagana in število novoustanovljenih produktivnih in konsumnih zadrug se vedno bolj veča. L. 1908 si ustanovijo Čehi na pobudo češke social - demokratske stranke svojo zvezo v Pragi, v katero se je včlanilo $^2/_3$ vseh zadrug. Število zadrug raste tudi med vojno. Po l. 1918 prestopijo vse češke zadruge v svojo zvezo, Poljaki in Nemci pa si ustanove svoje zveze. V tem času je bila ustanovljena v Pragi zadružna nakupna centrala „Velko nákupni společnost konsumníh družstev v Praze", zadružna banka „Vseobečná družstevni banka v Praze" in zadružna zavarovalnica „Lidová pojistovna Čehoslavia v Praze". Vrhovna organizacija češkega zadružništva je Centrokooperativa v Pragi, kjer je včlanjena tudi zveza, ki praznuje letos 40 letnico svojega obstoja, o kateri hočemo spregovoriti par besedi.

Tekom 40 let svojega obstoja je zveza zrasla v ogromen zadružni aparat, v katerega so danes vključene vse mogoče zadruge: 1951 kreditnih zadrug, 96 skladiščnih zadrug (Lagerhausgenossenschaften), mlini, 93 mlekarskih zadrug, 149 zadružnih tovarn za špirit in cikorijo (Svaz sušařů čekanky, sedež v Kraljevem gradcu, 60% celotne češke produkcije), razne zadruge za pridelavo lana, živinorejske zadruge, zadružne elektrarne in strojne zadruge, 1579 po številu, konsumne zadruge, sadjarske-vinarske zadruge, zadružne pekarne itd., skupno 4129 zadrug s 561.000 člani. Pri zvezi vložen kapital presega vsoto 1 milijarde Kč, celokupna sredstva, s katerimi zveza gospodari, pa preko 2 milijardi; celokupen denarni promet je narastel konec leta 1937 na 25 milijard Kč.

Najštevilnejše so zastopane kreditne zadruge (Raiffeisenovke), v katerih je včlanjenih 282.000 članov, katerim so dale zadruge v letu 1937 1½ milijarde posojil ter sprejele vlog preko 2 milijardi.

Do leta 1925 je nabavke vršila zveza sama. Po tem letu je ta posel prešel na posebno zadrugo „Kooperativo", ki izkazuje v minulem letu promet 1,176 milij. Kč ter je nabavila in oddala zadrugam 138.000 vagonov raznega blaga.

Število mlekarskih zadrug se je po vojni podvojilo: 83 zadrug predelava in proda letno ca 134 milij. litrov mleka. Močan porast izkazujejo tudi zadruge, ki se pečajo s pridelavo lana. Vrednost lana, ki ga pridelajo letno na 15.000 ha površine, znaša letno ca 60 milij. Kč. Pričeli so tudi s kotonizacijo lana, pri kateri je interesirana tudi firma Bat'a.

Da se je zveza razvila tekom 40 let v tako močan organizem, ki je v početku imel le 40 članov in 6246 goldinarjev kapitala, je predvsem posledica doslednosti, s katero je zveza izvajala osnovne

zadružne principe že od vsega početka in določila program, da gospodarsko in socialno dvigne malega človeka na osnovi samopomoči ter v svoj krog vključi vsakogar brez razlike političnega in verskega prepričanja. Zveza je predvsem skrbela, da je vzgojila kader izvežbanih in izšolanih voditeljev. Vedno večji razmah zveze je izoblikoval zadružni tisk, ki uspešno skrbi za vzgojo zadrugarjev in za zadružno propagando. Skrb kreditnih zadrug je šla za tem, da je članstvo imelo vedno na razpolago cenen kredit, v kritičnih časih vedno na razpolago likviden denar in da je bila obrestna mera podeželskih zadrug na isti višini kot v mestih. V vsem svojem delovanju so zadruge ohranile svojo finančno neodvisnost, ki faktično bazira na prihrankih malih ljudi in zbranih rezervah. Še preden je izšel zadružni revizijski zakon, je zveza poskrbela za potreben revizijski oddelek, v spoznanju, da je kontrola navzgor in navzdol za uspešen razvoj vsakega zadružnega organizma neobhodno potrebna, zlasti pri velikih ustanovah, katerim nasprotniki tako radi odrekajo zadružni značaj. Danes zveza opravi letno ca 23.000 revizij (predpisanih) poleg neštetih revizij komercielnega in organizatoričnega značaja. Predvsem je seveda budno pazila, da so zadruge izpolnile svoje obveznosti in obljube do članstva ter ni nikdar razočarala zadrugarjev, posebno v povojnih kritičnih časih in ob nastopu zadnje gospodarske krize. Kajti celotni denarni sistem je zgrajen na silno občutljivem momentu, t. j. na zaupanju človeka do človeka. Zaupanje zadrugarjev in kontrolni sistem na podlagi demokratičnih načel, na katerih je zgrajeno celokupno zadrugarstvo, je ključ do vseh uspehov in napredkov, ki jih zadrugarstvo beleži.

V zvezi s 40 letnico je potrebno, da omenimo še eno važno zadružno ustanovo, ki je, dasi danes ne obstoja več, izvršila uspešno svojo nalogo. To je bila Slovanska zadružna agrarna komora v Pragi. Že v predvojni Avstriji je češko kmetijsko zadružništvo stalo na čelu avstrijskega zadrugarstva. Češki zadružni voditelji so bili že tedaj v stikih s predstavniki slovanskega zadružništva. Šele po osamosvojitvi Češke je bilo mogoče misliti na lastno skupno centralo za vse kmetijske zveze in navezati praktične stike z zadružnimi organizmi ostalih slovanskih držav. Priliko za ustanovitev komore je dal kongres zveze v Pragi l. 1921. Navzoči so bili zastopniki Jugoslavije (Avramović), ruskega in ukrajinskega emigracijskega zadružništva in Bolgari. Cilj te institucije je bil, gojiti in poglobiti medsebojne gospodarske in kulturne odnose zadružništva slovanskih narodov. Izdane so bile tudi mnoge publikacije in komora je bila med prvimi organizacijami, ki se je zavzela za gladujoče v Rusiji. Komora je navezala stike z mednarodnim agrarnim institutom v Rimu in z Mednarodnim uradom dela v Ženevi, vsled česar je bila pritegnjena k

sodelovanju pri vseh važnih mednarodnih gospodarskih pogajanjih in konferencah ter ji je bilo tako omogočeno, realizirati svoje načrte, zlasti glede izmenjave proizvodov. Vršili so se mnogi sestanki predstavnikov, ki so rodili pozitivne uspehe z ozirom na gospodarske odnose med posameznimi državami, katere je močno zajela gospodarska kriza. Ko so Čehi ustanovili svoj žitni zavod in mi Jugoslovani svoj „Prizad", se je blagovna izmenjava med Češkoslovaško in Jugoslavijo še bolj povečala. Komora je sicer z letom 1937. prenehala, deloma vsled političnih razmer, deloma vsled prezaposlenosti posameznih članov, vendar je njen obstoj bil plodonosen, saj se je na zadružno iniciativo stvorila ta institucija, ki je tesno zbližala slovanske države na polju zadružništva, zlasti kmetijskega.

Če se ozremo na 40 letno delovno dobo zveze čeških gospodarskih zadrug, moramo priznati, da je zveza izvršila pomembno gospodarsko nalogo v dobrobit češkoslovaškega naroda ter je zlasti podprla agrarno gospodarstvo v ČSR, delujoč vsikdar strogo po zadružnih načelih. Mali človek je bil dvignjen na višji življenski nivo in soudeležen pri izgradnji narodnega gospodarstva s pomočjo zadružnih ustanov, ki tvorijo danes v ČSR stabilen gospodarski fundament, na katerega more država mirno računati v slabih in dobrih časih.

F. P.

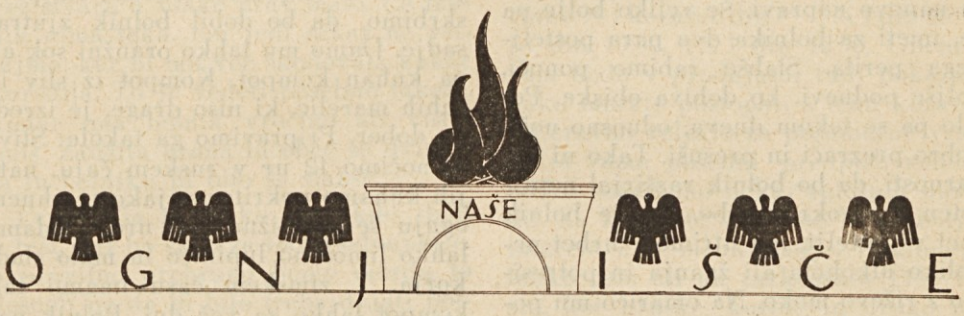

BOLNIKU VSE NAJBOLJŠE IN NAJLEPŠE!

Najboljše zato, ker je takrat bolnik najbolj potreben, in najlepše zato, ker je takrat bolnik posebno občutljiv za snago, red in lepoto. Hitro se mu vsaka stvar gabi, ne more jesti in je nervozen.

Zato naj ima bolnik, če le mogoče, najboljšo sobo v hiši. Biti mora sončna in tako situirana, da ima bolnik mir. Sonce vpliva dobro na bolnika. Zrak mora biti v bolniški sobi vedno popolnoma čist. Izdihavanje, potenje, morda odvajanje, duh po jedi in medikamentih zrak hitro pokvari; škodljiv je za bolnika, ki ga mora vdihavati in pa neprijeten za tiste, ki bolniku strežejo. Okno naj bo stalno odprto. Da pa ne bo prihajal zrak v sobo sunkoma, obesimo preko spodnje polovice okna tanek zastor. Zjutraj in zvečer pa, ko smo bolnika pripravili za dan ali noč, odpremo okno na stežaj, če le mogoče tako, da dobimo prepih.

V bolniški sobi mora biti red in čistota. Posebno čist mora biti bolnik sam. V ameriških bolnicah je lepa navada, da zjutraj vsakega bolnika vsega umijejo. Najprvo obraz, potem ušesa in vrat. Z novo vodo pa ostalo telo, ki ga umiva sestra pod rjuho z vlažno krpo. Spodnji del telesa si umije po navadi pacijent sam. Nato prenesejo bolnika na prazno posteljo, njegovo pa prezračijo in nanovo napravijo. Potem bolnika počešejo in mu prinesejo vode za zobe. Po vrhu srajce mu oblečejo posteljno jopco in bolnik se po tej negi počuti kar bolje.

Prav tako pripravijo tam bolnika za noč. Bolnikova noč je težka, največkrat brez spanja in polna bolečin. Zakaj ne bi storili vsega, s čimer mu moremo njegovo bedno stanje vsaj malo olajšati. Zvečer, preden gre k počitku tudi oseba, ki bolniku streže, mu umije obraz in roke ter mu prinese vode za zobe. Nato bolnika prenese na prazno posteljo in mu posteljo, na kateri je ležal ves dan, dobro prezrači in nanovo napravi. Še veliko bolje pa je, imeti za bolnika dva para posteljnega perila. Slabše rabimo ponoči, boljše podnevi, ko dobiva obiske. Perilo pa se tekom dneva, odnosno noči, dobro prezrači in presuši. Tako ni nevarnosti, da bo bolnik razširjal neprijeten duh okrog sebe. Ko je bolnik spet v postelji, mu utrimo v hrbet nekoliko alkohola ali žganja in potresimo z riževo moko. Na omarico mu postavimo kako hladilno pijačo, prezračimo še enkrat sobo, mu voščimo lahko noč in ga pustimo, dokler nas sam ne pokliče.

Bolnikova postelja naj bo najboljša, kar jih premoremo. Zdravi ljudje lahko spijo tudi na trdi postelji, bolnik ne more, saj ga vse boli. Žimnica, ki se je tekom dneva zračila na soncu, je zvečer dosti bolj mehka in elastična. Preko žimnice moramo pri bolniku vedno imeti še voščeno platno. Platno moramo pripeti na žimnico na vseh štirih vogalih, prav tako tudi rjuho, ker se sicer rada zdrgne in gube ranijo bolnikovo nežno in bolno kožo. Bolniki se preležijo le, če niso pravilno negovani, drugače pa je to skoro nemogoče. Preko rjuhe pogrnemo še kos stare rjuhe in jo dobro nategnemo pod žimnico. Ta kos rjuhe se hitreje opere, če se zgodi nesreča. Preko trdih žimnic ali morda posteljnakov iz koruznega lika, pogrnemo še staro odejo in preko te rjuho. Če nimamo pri hiši platna, lahko rabimo tudi časopisni papir. Naložiti ga moramo po več listov. Papir je posebno priporočljiv za postelje porodnic. Tam, kjer je peresnica udrta in ima žimnica tudi svojo vdolbino, si pomagamo z desko, ki jo položimo preko peresnice. Sicer pa je dovolj žalostno za rodbino, če ima tako gospodinjo, da pusti postelje propasti tako daleč!

Hrana je posebno važno poglavje. Izbira v dijeti je velika, treba nam je samo malo pomisliti in nekoliko dobre volje, pa bomo pripravili dobro jed tudi z majhnimi izdatki. Najprvo skrbimo, da bo dobil bolnik zjutraj sadje. Damo mu lahko oranžni sok ali pa kuhan kompot. Kompot iz sliv in suhih marelic, ki niso drage, je izredno dober. Pripravimo ga takole: Slive namočimo 12 ur v ruskem čaju, nato jih kuhamo pokrite na jako majhnem ognju še približno eno uro. Dodamo lahko limonino lupinico in malo sladkorja. V zimskem času imamo tak kompot lahko za več dni. Bolnik naj ga dobi, kadar si ga zaželi, prav gotovo pa po kosilu. Slive, kuhane na ta način, dobijo okus po finih francoskih slivah. Svežega kruha ne dajemo bolniku nikdar. Najboljši je gorki prepečenec. Za prst debele koščke belega kruha položimo na štedilnikovo ploščo in zarumenimo kruh lepo rumeno na obeh straneh. Še vročega namažemo s surovim maslom in pokrijemo s prtičkom. Bolniku serviramo zjutraj kavo, čaj ali kakav, kar mu bolj tekne. Dobi naj najprvo kompot, potem pa kavo s prepečencem. Opoldne se skušajmo

ozirati na bolnikove želje. Pozimi lahko skuhamo juho za dva dni. Za tako juho kupimo telečji ali goveji rep. V juhi kuhamo vso zelenjavo, ki jo je mogoče dobiti. Ko je meso kuhano, zelenjavo pretlačimo in vanjo nekaj zakuhamo. V mrzlih dneh se taka juha strdi kakor žolica do drugega dne. Če bolnik ne more užiti druge jedi, je s tako juho dobil vase le precej različnih snovi. Glede soli bodimo previdni. Čim manj, tem bolje za bolnika. Posebno je paziti pri boleznih ledvic in jeter. Takrat je vsaka sol škodljiva. Če sme bolnik uživati meso, potem mu dajmo večkrat ocvrt telečji zrezek ali pa kako drugo belo meso, ki je lahko prebavljivo.

Bolniške jedi pripravljamo na maslu ali olju. Masti se je izogibati, če le mogoče. Belimo lahko z drobtinicami ali čistim maslom.

Hrano serviramo na najlepših krožnikih in z najboljšim priborom, ki ga premoremo. Podnos naj bo pogrnjen s čistim prtičkom. Bolniku serviramo več stvari, a vsake prav malo. Če bolnik nima teka, mu jedi nikar ne vsilujmo, ker bi mu več škodovala kakor koristila. To je vedeti posebno takrat, kadar ima bolnik vročino ali visok puls. Zaužita hrana bi obče še dvignila in bolniku bi bilo še slabše.

Prva naša skrb, ko nam kdo zboli v hiši, naj bo skrb za točno odvajanje. S pravilno prehrano bomo morda to dosegli ne da bi bilo treba dajati bolniku odvajalnega čaja. Če ga pa že dajemo, potem naj ga dobi zjutraj. Kadarkoli se kdo ne počuti dobro in ima vročino, ga takoj spravimo v posteljo ter mu kot prvo zdravilo dajmo odvajalni čaj, ako nimamo pri roki ricinovega olja. Bolniku dajmo na čelo in na zgornji del nog dobro ožete mrzle obkladke in pokličimo zdravnika, če temperatura ne pade.

V bolniški sobi naj bo popolen mir. Obiski naj prihajajo le, če bolnik želi koga videti. Vsi družinski prepiri ali druga nesporazumljenja in razburjenja naj se opravijo čim dalj od bolnega človeka. Bodimo obzirni do bolnih, ne zamerimo jim, če so nervozni in sitni, upoštevajmo njihov težki položaj. Bolezen se nikogar ne izogne in vsi bomo kdaj rabili potrpežljive postrežbe. **Megličeva.**

O KONSERVIRANJU SADJA.

KOMPOTI:

1. V patentnih kozarcih.

Prednost vkuhavanja v patentnih kozarcih obstoji v tem, da lahko štedimo s sladkorjem ter ga dodamo kompotom le po okusu (10—15 dkg na 1 l vode). Uspeh pa je zagotovljen vselej, če postopamo natančno po navodilih. Tudi v naši zadrugi dobite patentne kozarce, sedaj firme „Parat", in sicer stane ½ l kozarec din 7·—, ¾ l din 10·—, 1 l din 10·50, 1½ l din 12·50. Obenem vam bodo v prodajalni tudi pokazali, kako morate postopati s temi kozarci.

Čeravno veljajo za posamezne vrste sadja razni posebni predpisi, vendar lahko navedemo nekaj splošnih navodil. Za kompote vzemimo le najboljše in zrelo, a ne mehko sadje. Vložimo ga lahko celo ali pa razkosano. Trše vrste, kot hruške, kutine in drugo navadno olupimo, otrebimo, zrežemo na velike krhlje in posebej prevremo v vodi, ki smo jo z limono okisali, da ohranimo lepšo belo barvo in obliko; potem šele vložimo sadje v kozarce, zalijemo s kuhanim, ohlajenim sladkorjem ter kuhamo še 15 minut v pari. Mehkejše sadne vrste, kot češnje, češplje (ki jih tudi lahko olupimo) vložimo navadno cele (češplje lahko tudi razpolovimo, da odstranimo koščico), zalijemo s kuhanim in ohlajenim sladkorjem ter kuhamo 10—15 minut v pari. Če pa imamo Weckov-lonec s to-

plomerom, pa koščičastega sadja niti ne zavremo, temveč samo segrevamo 20 minut pri 85° C.

2. V navadnih kozarcih.

Poslužujemo se za konserviranje lahko tudi navadnih kozarcev, a moramo vzeti vedno 1 kg sladkorja na 1 kg sadja, ali pa dodamo vsakemu kozarcu salicil v obliki „sadnega praška", kot ga dobimo v trgovinah obenem z navodilom. Kozarce pred uporabo dobro umijemo s toplo vodo in sodo. Vse sadje posebej prevremo — trše kuhamo dalj časa — in ga odcedimo ter denemo v kozarce na tesno. Posebej kuhamo sladkor z vodo, in sicer ga polijemo z mrzlo vodo (na 1 kg sladkorja — ½ l vode) in počasi kuhamo toliko časa, da se potegne nit med prsti. Še vroč kuhan sladkor vlijemo na sadje v kozarcih, ki jih še vroče dobro zavežemo. Da nam kozarci ne počijo, jih popreje previdno segrejemo v vroči vodi ali pa jih postavimo na zmočen, večkrat zložen prtič. Zavežemo kozarce na ta način, da pokrijemo vsakega s čisto platneno krpo in čez z zmočenim pergamentnim papirjem, ali tudi samo z dvojnim pergamentnim papirjem, in potem kolikor mogoče čvrsto zategnemo vrvico ob robu in zavežemo. Kozarce pustimo, da se počasi ohlade. Kot moramo vse konserve shranjevati v zelo suhi in hladni shrambi, moramo na to paziti še posebno pri teh kozarcih, ki niso tako neprodušno zaprti kot patentni.

3. Kompoti s kisom.

Na preprost način konserviramo sadje s kisom ter dobimo zelo okusen kompot. Uporabljamo vinski ali sadni kis in sladkor. Ker je kis sam na sebi ohranjujoča tvarina, ni potrebno, da sadje še v kozarcih kuhamo (steriliziramo) in zato uporabljamo pri tem konserviranju lahko tudi navadne kozarce.

Vkuhavanje se vrši na enak način kot običajno, le da zalijemo sladkor namesto z vodo — s kisom (na 1 kg sadja — 1 l kisa in ¼—¾ kg sladkorja) in navadno pridenemo kompotu še dišave (v čisto krpico zavezane, in sicer po okusu, vanilijo ali cel cimet, nekaj dišečih klinčkov, lahko tudi tenko limonino ali pomarančno lupinico) in prevremo v dobro pološčeni posodi. Potem pridenemo oprano sadje, kot olupljene, otrebljene in zrezane hruške, kutine, buče, oprane slive, češplje, lahko tudi razne jagode itd. ter kuhamo več ali manj časa — kot dotična vrsta sadja potrebuje, da se zmehča. Češplje pred kuhanjem večkrat prebodemo, da se laže napoje s sladkorjem in kislino. Tako skuhano sadje odcedimo in ohlajenega vložimo v čiste, za to pripravljene kozarce. Kis s sladkorjem pa še nekoliko prekuhamo in še vročega previdno vlijemo v segrete kozarce s sadjem. Slednjič kozarce s pergamentnim papirjem dobro zavežemo in shranimo na suhem, hladnem prostoru. Ako bi čez čas opazili, da se zbirajo v kakšnem kozarcu zgoraj mehurčki, tedaj tekočino takoj odcedimo, prevremo in še enkrat vlijemo čez sadje, da ne kipi dalje in se ne pokvari.

4. Kompoti z alkoholom.

Sadje otrebimo, operemo in hitro skuhamo (ne premehko!) v o slajeni vodi. Potem ga odcedimo, naložimo na gosto v čiste in segrete kozarce, polijemo s pripravljeno tekočino in zavežemo dobro s pergamentnim papirjem. En kg sladkorja polijemo s ½ l mrzle vode in kuhamo, da se potegne nit med prsti, ter nato ohladimo. Hladnemu sladkorju nato primešamo ¼ l najfinejšega špirita, ruma ali slivovke. Tudi te kozarce moramo shranjevati v hladni in suhi shrambi. Lahko napravimo tudi mešan kompot tako, da skuhamo vsako vrsto sadja posebej, in sicer dalj ali manj časa, kot pač zahteva, da se zmehča. Nato sadje menjaje vložimo ter zalijemo s tekočino.

MARMELADE.

Marmelado pripravimo lahko iz vseh vrst sadja. Nekateri pa pridenejo sadju po okusu še korenje, navadne buče ali pa tudi paradižnike, da je marmelada bolj izdatna, oziroma cenejša. Za marmelado vzemimo čim bolj zrelo sadje, da je okusnejša in da prihranimo s tem sladkor. Ni treba, da je za marmelado najlepše sadje, — lahko uporabljamo tudi slabše kvalitete in zato ne bo okus nič slabši, pač pa s tem znižamo nabavno ceno. Priprava vsake marmelade je zelo enostavna.

Sadje (bodisi ene ali pa tudi več vrst skupaj) operemo, trdo, kot jabolka, hruške, kutine, zrežemo. Pri koščičastem sadju (slive, marelice itd.) odstranimo tudi koščice, nakar ga denemo v zelo čisto posodo, prilijemo za prst visoko vode in kuhamo, oziroma parimo, da se zmes lahko zmehča, da jo moremo s strojem, ali pa z gobico skozi sito pretlačiti. Slive in tudi marelce in breskve pa lahko samo drobno s strojem sfaširamo, tako da pustimo kožico poleg. Zmes kuhamo potem ves čas mešaje s kuhalnico dalje, da se močno zgosti. Čim gostejše kuhana je marmelada, tem manj nevarnosti je, da se pokvari. Glede sladkorja pa velja, da čim več ga dodamo, tem bolj trpežna je marmelada. Dovolj zgoščeni mezgi torej pridenemo po okusu sladkorja ¼—½ kilograma in šele ko je raztopljen, kuhamo dalje ter ves čas dobro mešamo. Marmelada je kuhana, ko kanemo kapljico na krožnik in se ne razleze, če krožnik obrnemo. Še vročo marmelado naložimo v čiste, previdno segrete kozarce ali lončene ali porcelanaste posode, pokrijemo z v alkohol (rum, slivovko ali najfinejši špirit) zmočenim papirčkom in zavežemo s pergamentnim papirjem. Če pa imamo na razpolago patentne kozarce, potem pa skuhamo marmelado tako, da jo le po okusu osladimo in zgostimo ter steriliziramo kozarce 15 minut pri 80 stopinjah Celzija.

G. Prašnikarjeva.

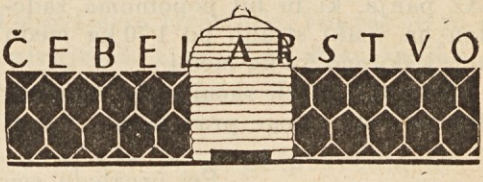

X.:

UGOTOVITEV ZALOGE ZA ZIMO.

Zadnja skrb vsakega čebelarja pred koncem čebelarskega leta je, da ugotovi medeno zalogo v plodišču, ki mora biti tolika, da zadostuje družini tja do pomladanske paše, t. j. nekako do konca aprila. Ta zaloga se ravna po jakosti družine ter znaša nekako 10—12 kg; raje malo več kot premalo, toda tudi preveč ni dobro.

Količina medene zaloge se ugotovi najsigurneje s tehtanjem. Stehtaj najprej kozico ter zloži potem nanjo vse sate iz plodišča s čebelami vred. Istočasno seveda lahko izmenjaš nelepo in prestaro satje z lepim in mladim. Nato stehtaj vse skupaj, odštej od skupne teže težo kozice; če tehta vse skupaj dobrih 16 kg, potem je zaloge dovolj, ker računamo nekako 4 kg za težo satnikov, satja in čebel.

Enostavnejša je ugotovitev količine medu na podlagi sledečega računa:

Čebelna (ne trotovska) celica meri v premeru 5·59 mm, v globini pa 12 mm (natančneje: v sredini 12·5 mm, ob strani pa 11·5 mm). Na površini enega dm^2 se nahaja približno 490 čebelnih celic.

Specifična teža, t. j. teža neke snovi v primeru s prostorninsko enako količino vode, torej specifična teža medu znaša 1·39—1·43 g; redkejši med je lažji, gostejši pa seveda težji. Za računanje vzemimo povprečno težo 1·4 g. Po tem računu tehta torej med v eni čebelni celici 0·34 g, v celicah na površini enega dm^2 pa približno 17 dkg.

Satnik v AŽ panju ima notranjo mero nekako 25 × 40 cm, kar odgovarja površini 10 dm². Ker gre na 1 dm² 17 dkg medu, bi imel potem satnik AŽ panja, ki bi bil popolnoma zadelan na vsaki strani, po 1·70 kg medu torej skupno 3·4 kg medu.

Na podlagi teh računov je ugotovitev medene zaloge prav lahka. Vzemi sat za satom iz panja in preglej, koliko ima pokritega medu na eni strani po dm², a ugotovljene površine si takoj zapiši. Ko pregledaš vse sate (ev. nekatere izmenjaš!) seštej dobljene številke in pomnoži vsoto kvadratnih dm s 17, nakar dobiš količino medu v dekagramih. Za lažje razumevanje kratek primer:

Pri pregledu smo ugotovili, da ima

prvi sat	z leve	strani	1	dm²	z desne	pa	1½	dm²	pokritega	medu
drugi „	„	„	2½	„	„ „	„	3	„	„	„
tretji „	„	„	3	„	„ „	„	3½	„	„	„
četrti „	„	„	4	„	„ „	„	4	„	„	„
peti „	„	„	5	„	„ „	„	4½	„	„	„
šesti „	„	„	4½	„	„ „	„	4	„	„	„
sedmi „	„	„	4	„	„ „	„	3	„	„	„
osmi „	„	„	3½	„	„ „	„	2	„	„	„
deveti			2	„	„ „	„	1	„	„	„
torej	„	„	29½	„	+		26½	„	„	„.

Skupno 56 dm² pomnoženo s 17 da torej 9½ kg, kar bi za srednje močno družino ne zadostovalo ter moramo zalogo spopolniti najmanj še s 3 kg sladkorne raztopine, da dosežemo po predelavi sladkorja v med zalogo vsaj 11 kilogramov.

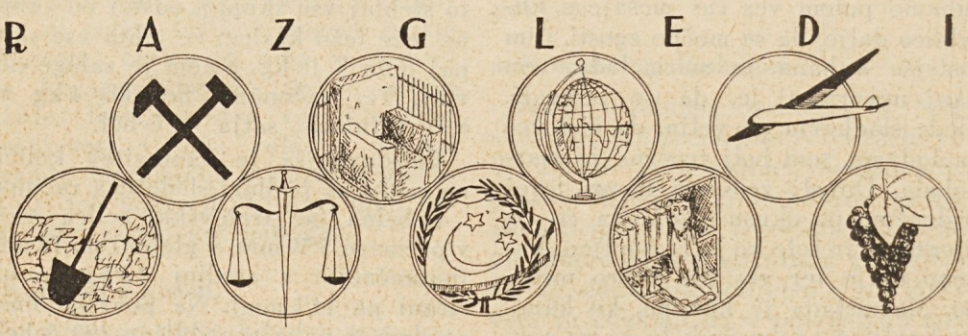

L. Juh:

Železniška katastrofa med svetovno vojno v Zasavju

Troje je poglavitnih vzrokov železniških nezgod: elementarne sile, defekti na progi, vozilih in varnostnih napravah, ali pa pogreške eksekutivnega osebja.

V „Zadrugarju“ štev. 1/37 smo opisali težko železniško nesrečo, ki se je pripetila v začetku l. 1917 med postajama Zagorje in Trbovlje

in ki jo je povzročil element: raz pobočje je vsled deževja zdrknila mogočna plast zemlje, peska in drevja in zastavila pot prihajajočemu vlaku.

Istega leta, toda že proti koncu, je bilo Zasavje znova priča železniške katastrofe med postajama Trbovlje in Hrastnik. Tokrat je ni zakrivil element, bila je posledica utrujenih živcev, ob času velike vojne toliko preizkušenih, z delom in odgovornostjo preobremenjenih železniških uslužbencev.

O tej nesreči časopisi niso poročali, ker je to prepovedala avstrijska vojaška cenzura. Da osvežimo spomine na grozote svetovne vojne, prinašamo o njej kratko poročilo.

Na premogovnem kolodvoru v Trbovljah je bil uslužben prometnik, ki je vršil službo odvisno od prometnika postaje Trbovlje-osebni kolodvor in med postajo Hrastnik. Prometnik Jože je nastopil nekega hladnega, jesenskega večera službo na premogovnem kolodvoru v Trbovljah. Že pred nastopom službe je čutil Jože nekakšno utrujenost in slabost. Kljub temu pa je odpravljal vlak za vlakom mehanično, a slabosti so vedno teže vplivale na njegovo telo in moč.

Po prejemu zvočnega signala za sanitetni vlak iz postaje Trbovlje so prometnika Jožeta zapustile moči, tako da se je sesedel na stol poleg brzojavne mize...

Sanitetni vlak je nato vozil mimo prometne pisarne, v kateri je kakor brezčuten slonel Jože, ki se ni mogel pokazati vlaku, kakor to velevajo predpisi.

Vlak je vozil nemoteno dalje proti postaji Hrastnik ter se je pri severnem uvoznem znamenju te postaje ustavil, ker je znamenje kazalo na „stoj".

Po preteku ene ure, ko je odpeljal iz postaje Trbovlje sanitetni vlak in ko so prometnika Jožeta zapustile moči, je klical dežurni prometnik S. iz postaje Trbovlje na vse pretege in načine Jožeta, ki se je s težkim trudom dvignil in pristopil k brzojavnemu aparatu. Prometnik S. je zahteval, da naj Jože vendar odgovori na aparatu, če je prejel odjavo iz postaje Hrastnik za sanitetni vlak, ki je že pred eno uro odpeljal iz Trbovelj, a mu prometnik Jože ni dal odjave. Jože je pritisnil na tipko in odgovoril kot v snu: „Za sanitetni vlak prejel odjavo iz Hrastnika! Jože."

Tisto noč je bil na postaji Hrastnik dežurni prometnik C., ki je po skoro prestani španski bolezni trpel na posledicah iste, ter se na divanu prevračal, želeč si potrebnega počitka. Od vročice izmučen in onemogel je zadremal, pri tem pa pozabil postaviti signal na prosto.

Na prvi čuvajnici iz Hrastnika proti Trbovljam štev. 569 je bila isto noč v telefonski službi gdč. Gorškova. Pred njeno službeno utico so stali zadnji vagoni sanitetnega vlaka. Vlak je stal pri uvoznem

znamenju že nad eno uro in ni bilo nobenega znaka, da odpelje dalje. V trenutku, ko je Gorškova razmišljala, zakaj vlak tako dolgo stoji pri uvoznem signalu postaje Hrastnik, zasliši zvočni signal iz postaje Trbovelj, ki je naznanjal, da prihaja po drugem tiru, torej po istem, na katerem je stal sanitetni vlak, zopet drugi vlak, to je redni vojaški osebni vlak št. 38, ki pa je imel znatno zamudo.

Kot vestna čuvajka je Gorškova takoj slutila, da ni nekaj v redu in da lahko pride do grozne nesreče, ako pripelje vlak, ki ga je najavljal zvočni signal. V naglici vzame v roke čuvajsko svetilko ter se poda urnih korakov po progi proti Trbovljam. Ko napravi pot ca 150 m, začuje hupanje lokomotive bližajočega se vlaka štv. 38.

Gorškova je dajala bližajočemu se vlaku z rdečo svetilko znamenje, da naj ustavi, a njene luči ni nihče opazil in nihče tudi ni čul njenih klicev, kajti proga leži v tem kraju v ovinku in strojevodja, ki je stal visoko na stroju, ni opazil rdeče luči nizko ob progi. V naslednjem trenutku je udarilo, počilo in čula se je lomljava, grmenje in hrup, nakar je postalo vse tiho...

Ko se je Gorškova iz strahu in omotice vzdramila, je videla čudno svetlobo, ki je prihajala od kraja nesreče ter čula obupne klice na pomoč, ki so pretresljivo odmevali v temno noč.

Ko je prišla Gorškova bliže mesta katastrofe, se ji je nudil grozen prizor: Razbiti vagoni osebnega in sanitetnega vlaka so bili nakopičeni na obeh tirih drug vrh drugega. Osebni vagoni so pričeli goreti vsled plina, ki je uhajal iz poškodovanih rezervoarjev vagonske razsvetljave. Zadnji vagoni sanitetnega vlaka so bili k sreči natovorjeni le z zdravili, provijantom in kurivom, zato v tem zadnjem delu sanitetnega vlaka ni bilo človeških žrtev. Popolnoma drugače bi pa izgledalo, če bi bili tudi v teh vagonih nameščeni ranjenci, kajti pet zadnjih voz sanitetnega vlaka je bilo popolnoma razbitih.

V vagonih osebnega vlaka, ki je zavozil z brzino 50 km na uro v sanitetni vlak, pa je bilo natrpano potnikov, vojakov in oficirjev, ki so se vozili na razne fronte in domov na dopust.

Ti osebni vagoni so se razbili in pričeli goreti. V vagonih pa so bili stisnjeni med ruševine težko ranjeni in umirajoči, ki se sami niso mogli rešiti iz gorečih vagonov. Tu je vladala groza, ker ni bilo pomoči za nesrečneže, ki so z železjem od razbitih vagonov okovani in stisnjeni čakali na smrt v plamenih.

Vojaki sanitejci iz prvega sanitetnega vlaka so znosili ranjence iz vagonov, ki niso goreli, na prosto, na tire in k čuvajnici. Ostalih pa, ki jih je objel plamen, ni bilo mogoče rešiti. Videli smo oficirja, ki je stisnjen med vagone živ gorel, a se mu vsled velike vročine nihče ni mogel približati.

Koliko je bilo pri tej železniški katastrofi mrtvih in ranjenih, ni zvedel nihče. Govorilo se je o večjem številu mrtvih in nad 30 težko ranjenih. Od železničarjev sta bila mrtva vlakovodja in en sprevodnik.

Iz postaje Zagorje smo bili pozvani telefonično na pomoč, da smo na kraj katastrofe pohiteli z delavci in orodjem pomagat reševati, kar je rešiti bilo mogoče.

Goreče vagone smo odpeli in s strojem potisnili proč, da se ni vnel ostali del vlaka. Ranjenci so bili razmeščeni okrog čuvajnice štev. 569, kjer so jih zdravniki vojaškega vlaka, pa tudi privatni zdravniki iz Trbovelj in Hrastnika zasilno obvezali, nakar so bili z rešilnim vlakom prepeljani s pomočjo vojaškega Rdečega križa v ljubljanske bolnice.

Ker sta bila oba tira z deli razbitih voz založena, je bil ves promet na progi Hrastnik—Trbovlje ustavljen toliko časa, da je osobje kurilniške delavnice iz Ljubljane in Maribora odstranilo ostanke zgorelih in razbitih vagonov s proge.

Gustav Strniša:

Zvijača

„Liska! Liska!“

Ubogi Petranov Matic sanja vedno samo o kravi, jo kliče po imenu in žalostno poveša glavo. Kako bi je ne, če je prav krava bila po nedolžnem vzrok vse njegove nesreče.

Pred štirinajstimi dnevi so delali pri notarju pisma. Stari Petran se je namenil izročiti sinu posestvo, a stari Kodran je obljubil hčerki Katri bogato doto in lepo balo.

Pa je nesreča hotela, da so se pred notarjevo pisarno sprli samo zavoljo krave, zaradi Kodranove liske, ki je bila zelo dobra mlekarica in mirna živalca ter pač ni slutila, da je postala vzrok vse Maticeve žalosti.

Da, da, tam v notarjevi veži so stali in čakali, da pridejo na vrsto. Stari Petran in stari Kodran oba sta vlekla svoja vivčka, kimala in se resno pomenkovala, saj sta možakarja kupčevala za srečo svojih otrok.

Pa je Petran nenadoma dejal:

„Ti, nekaj sem čul, da se uščejaš dati kravo. Menda boš ja pameten in jo dal, saj boš imel hčer preskrbljeno?“

Kodran ga je po strani pogledal, potegnil iz vivčka dim, da se mu je suhljato lice kar zožilo, pogledal debelušnega malega soseda in mu puhnil z dimom v obraz:

„Nak! O kravi pa kar molčimo! Jaz možim hčer in ne kupčujem za kravo!“

„Pa jaz kupčujem!“ se je odrezal Petran, pomežiknil z drobnimi sivimi očmi in trdo vprašal:

„Torej boš dal kravo? Menda ti je sreča najinih otrok vendar bolj pri srcu kakor tvoja liska?“

„Prav tako bi morala biti tudi tebi sreča naših mladih pri srcu! Ne boš kaše pihal! Krave ne dam in amen!“

„Potlej pa kar pojdimo!“ se je zasukal Petran na peti kot star vojak, ki se zaveda zmage.

Že sta priskočili ženi, sin in hči. Vsi so mirili oba starca, ki pa sta trdovratno vztrajala in nista hotela odnehati.

Ker se niso mogli zediniti, so odšli domov, vsaka družina zase in ne veselo skupaj kot so se pripeljali v mesto.

Ko je mladi notar stopil v vežo in jih hotel povabiti, da bi vstopili in naredili ženitno in izročilno pogodbo, je našel vežo prazno. Nasmehnil se je, namrgodil svoj kozasti obraz in nekaj zamrmral. Njegovo sloko telo se je spet pripognilo in zginilo med nizkimi vrati temačne pisarne.

✠

Notar Peter Tratar je bil rojen na deželi. Njegov rodni dom je mejil na posestvo starega Petrana. Popravil ga je in preuredil, zagradil je vrt in zahajal večkrat med letom domov. Starši so mu kmalu umrli. Sam z družino je pohajal na počitnice na svoj rojstni dom, kjer je imel dovolj prostora in zraka, da se je lahko oddahnil.

Vendar tudi notar z neko stvarjo ni bil zadovoljen. Kakor je Petranov Matic včasih skrivaj vzdihoval in mislil na kravo, tako je gospod notar večkrat zamrmral:

„Parcela! Ta vražja parcela!“

Da! Notarjev vrt je mejil na majhen trikot vrta, ki je bil last starega Petrana in ta trikot je bil kar zagrizen v notarjev vrt in naposled tudi vanj, saj mu je vedno pogosteje rojil po glavi.

Da, tisti trikot si je želel iz vsega srca. Prav tega kosa vrta mu je manjkalo, saj je ležal tik za njegovo hišo in kar videl je, kako si bo tam postavil garažo za avto, ki si ga bo kupil. Tam bi ne bila garaža nikomur na poti, a drugje bi kar dregala vsakega v oči.

Stari Petran pa je bil prebrisan mož:

„Notar me je vprašal za tisti kos zemlje. Ha, dobro naj jo plača, pa bo njegova! Po sto dinarjev naj mi da za meter! Ni je mnogo, komaj dve sto metrov. Kaj se mu bo poznalo tistih dvajset jurčkov!" je pravil vsakemu, kdor mu je omenil tisto parcelo.

In notar se je boril sam s seboj. Res kar dvajset tisoč za tisto ped zemlje, je bilo vendarle preveč, zlasti na deželi, kjer si dobil parcele po pet dinarjev meter. Ampak tisti trikot je bil na vsem svetu samo eden in to je bilo hudo.

✠

Tri dni potem, ko sta se soseda sprla zavoljo krave, jo je mladi Petran primahal v notarjevo pisarno.

„O Matic, kaj boš pa ti povedal?"

„I, saj veste... no, saj veš...! Stara ne bosta odjenjala. Kaj naj napravim? Ali sem lahko odkritosrčen?"

„Matic! Sosedje smo. Nekaj let si mlajši od mene, a kaj zato. Vedno smo se dobro razumeli. Kar povej, kaj ti teži srce! Nekaj sem že slišal, da se je razdrlo zavoljo krave. Pa mi ti natančnejše razloži!"

„Sam hudič je tu vmes, sam hudič! Pomisli! Oče zahteva kravo, drugače mi ne da grunta. S Katro je pa hudo... No, doslej veva samo jaz in ona... Sramota bo, če se ne poravnamo! Sramota! Raje se ubijem kot bi napravil njo nesrečno! Pomagaj mi, saj si učen človek!"

Notar Tratar pokima, vstane, hodi s širokimi koraki po svoji globoki pisarni, se podrgne po širokih gostih obrveh, našobi debele ustne in stisne sive mačje oči, nakar se zahahlja:

„Če nisi taka trma kot je tvoj stari, bi se že kaj naredilo. Seveda bi midva morala sama to ukreniti in pritegniti še starega Kodrana. K meni v pisarno bi moral priti!"

„Pa kako naj naredimo?"

Notar se je krepko vsedel, se zagledal v Matica, pokimal in sunkoma dejal:

„Ti postaneš lastnik domačije. Tudi tisti kos vrta, tista nesrečna parcela, ki bi bila meni potrebna kot oko v glavi, tudi tista postane tvoja last, če se oženiš. Ali bi mi jo prodal ceneje kot jo draži tvoj oče? Pomagal ti bom, a tudi mene bo nekaj veljalo!"

„Takoj rad dam parcelo, jo boš že plačal po svoji uvidevnosti!"

„Torej me poslušaj! Dobro poznaš mojo mlekarico, saj so si naši hlevi zelo blizu. Ta moja rjavka je najmanj toliko vredna kot Kodranova liska, saj je plemenska krava!"

„O, še mnogo več je vredna!" je hitel Matic.

„Torej vidiš! Tudi Kodranu je rjavka všeč in že zdavnaj si je želel take krave. K meni naj pride, da se domenimo. Jaz dam rjavko Kodranu seveda na tvoj račun, a on naj da lisko tvojemu očetu za balo.“

„A kako bo z rjavko?“

„Pri Kodranovih ostane, ti mi pa v zameno daš tisto parcelo ko postaneš gospodar! Da pa ne boš rekel, da sem umazan, ti bom še pridal pet tisočakov, da bo še vedno bolje plačana kot kak drugi svet!“

„Zelo sem ti hvaležen!“ je hitel Matic in mu stisnil roko.

✠

Čez teden dni so res spet delali pisma. Kodranov pastir je že zjutraj še preden so šli v mesto, prignal Petranovim kravo.

Zdaj je bil stari Petran zadovoljen, izročil je sinu posestvo, si izgovoril kot in živež ter — parcelo, prav tisto parcelo, na katero je cikal gospodar notar sam. Omenil je, da si bo tam postavil majhno kočo.

Zdaj je notar poskočil, kot bi ga pičil gad. A takoj se je spomnil, da se ne sme izdati in nervozno je jel hoditi po pisarni. Pa so Petrana vendar pregovorili domači, da se je odločil za drugo večjo parcelo, saj dedec sploh na zidanje ni mislil, le notarja bi rad še nadalje pritiskal.

Ko pa so nekaj tednov nato praznovali svatbo, je bil med svati tudi gospod notar. Napil je ženinu in nevesti ter jima obljubil, da ju že v kratkem povabi s seboj na potovanje z avtom, ki si ga bo kupil.

„Kaj, da boste vseeno kupili avto?“ se je čudil stari Petran in ga radovedno vprašal, kam namerava postaviti garažo.

„I, kam? Vaš sin mi bo odstopil tisto parcelo!“ se je zasmejal notar starcu v obraz.

Petran se je pognal kvišku:

„Kako? Kaj? Nikoli ne bo tista parcela vaša! Nikoli ne!“

„Saj je že!“ mu je mirno odvrnil notar, da je Petranu kar sapo zaprlo.

Ko se je polagoma pomiril, je samo kimal:

„Dobro ste me, prav dobro! Zdaj si pa res postavim lastni dom!“

Kmalu je starec na vse to pozabil. Mlada ga kar razvaja, a sosed notar ga večkrat povabi v vinograd. In Petran sam na skrivaj prizna, da je sin storil prav, ko ga je tedaj potegnil za nos.

Jože Malenšek:

Divji lovec

Na samoti, sredi visoke planine je stala nekdaj borna koča. V tej koči je stanoval s svojo ženo ubog lovec. Težko se je boril za vsakdanji kruh, kajti le redkokedaj mu je bila mila lovska sreča. Vedno je premišljeval, kako bi prišel do bogastva in blagostanja. Nekega poletnega večera je šel spet žalosten proti svojemu bornemu domu. Ves dan je taval po gozdu okrog, zalezujoč divjačino, a nič mu ni prišlo na strel. Tedaj se mu pridruži na samotni poti lepo oblečen gospod, ki je na eno nogo šepal. Obraza je bil koščenega, oči so imele poseben sijaj in dolga kozja brada je napravila ves obraz oduren in lokav. Bil je to sam hudobec. Lovec ga ni poznal. Hudobec prosi lovca, če ga sme spremiti do njegovega doma, ker da je bil v gozdu zašel. Lovec mu radevolje ustreže, vendar ga je bilo nekoliko strah pred njim. Med potjo prideta do križa, pred katerim je lovec navadno postal in se prekrižal. Spomladi in poleti ga je tudi ozaljševal s poljskimi cvetlicami in zelenjem. Tudi danes je storil isto. Hudobec pa se je umaknil v šumo. Od tam se je slišal glasen krohot, podoben meketanju koze. Ko je lovec opravil svojo pobožnost, se je napotil dalje in spet se mu je pridružil hudobec. Lovec ga vpraša, čemu se skriva v šumo in zakaj se izogiba križa. Hudobec pa odvrne: „Nisem prijatelj pobožnosti in dotični, ki visi na križu je moj sovražnik. Jaz nisem suženj kakor ti. Ako se odrečeš Njemu in služiš meni, dam ti zaklade tega sveta. Živel boš v bogastvu in blagostanju. Če hočeš, podpiši tole listino s svojo lastno krvjo in pojdi h križu ter ustreli v Križanega“. Nato ga popelje k neki duplini, v kateri je bilo polno zlata in biserov. Veliki zakladi popolnoma omamijo lovca, vendar se mu je začela oglašati vest. Spomnil se je ljube mamice, ki ga je učila moliti in mu ob zibelki popevala pobožne pesmi. Spomnil se je svoje srečne mladosti, in sedaj naj strelja v Odrešenika! Že je mislil oditi, a hudobec mu prigovarja: „Vidiš, vse je tvoje, samo podpiši in napravi, kakor sem ti nasvetoval. Dokler boš na zemlji, ti bom služil jaz, po smrti pa

boš služil ti meni". Ob očarujočem blesku zlata in biserov se lovec naposled uda. Prereže si žilo na roki in podpiše listino. Nato gre h križu in ustreli v Zveličarja. Tedaj se Križani zgane in iz rane se pocedi kri. V grmovju pa zagleda hudobca, ki se mu je režal s peklenskim nasmehom. Preplašen vrže lovec puško v stran in zbeži proti domu, a vrag se mu spet približa. Popelje ga spet k duplini in tam dvigne lovec velikanski zaklad. Postal je neizmerno bogat. Kupil je veliko kmetijo, a srečen ni bil. Vest se mu je vedno oglašala in ga opominjala na njegov veliki greh. Da bi se potolažil, se je vdajal pijači in se opil včasih do nezavesti.

Čez leto in dan mu porodi žena sinčka. Veseli dogodek tudi očeta nekoliko odvrne od mračnih misli, a naposled ga le-te spet popolnoma prevzamejo.

Minilo je več let. Lovec je hodil na lov in imel pri tem neizmerno srečo. Vsaka krogla iz njegove puške je zadela. Tudi njegovo premoženje se je vedno večalo. Ljudje so se čudili njegovi sreči in ga zavidali. A on se jih je izogibal, iskal je najraje samoto.

Sinček je medtem dorastel. Mati ga je vzgojila k pobožnosti in on se je podal poleti vsak dan h križu, ga okraševal in opravljal tam svojo pobožnost. Molil je tudi za svojega očeta.

Ko nekega jutra zopet pobožno in goreče moli, se mu prikaže starček in mu pove, kaj je storil pred leti njegov oče. Sinček se nemalo prestraši. A starček mu reče: „Ne boj se me, tvojo molitev je Bog uslišal, oče bode odrešen. Storiti moraš, kar ti velevam. Pergament, katerega je podpisal oče, visi v peklu v neki votlini, v kateri štrle od sten ostri noži. Ta votlina je namreč pripravljena za očeta, kadar bo umrl. Pojdi tja. S seboj vzemi tale križ. Velike zapreke se ti bodo stavile na poti. A ti pojdi mirno in poslužuj se v nevarnosti križa." Deček je bil pripravljen in starček ga je popeljal do votline, katere še deček nikdar ni bil opazil.

Deček vstopi v votlino. Neprodirna tema je vladala v njej. Po ozki stezi je taval počasi naprej. V daljavi je zagledal luč. Ko se približa, zagleda dva velika psa, ki sta sikala iz žrela ogenj in žveplo. Dečku je postalo tesno pri srcu. Domisli se starčkovih besed in vzame v desno roko križ. Pri pogledu na križ prikazen izgine. Nato se mu prikaže črn jezdec na konju. Izpod kopit so se kresale velike iskre. V roki je držal žareč meč, katerega je divje vihtel, hoteč dečka posekati. A deček dvigne visoko križ in tudi te prikazni se je odkrižal. Na nadaljnji poti so se mu prikazovale kače z ognjenimi jeziki, ljudje s pasjimi glavami in druge pošasti. Naposled pride do velikih vrat. To je bil vhod v votlino, kjer je visela podpisana listina. Tu se mu prikaže sam vrag v peklenskem ognju. Dečku so se ježili lasje in mislil je že pobegniti. Tresel se je na celem telesu. Preplašen zgrabi

z obema rokama za križ. Tedaj se pa pred dečkom zabliska in grozen grom je začel odmevati od sten. Udušljiv smrad po žveplu se razširi po vsej votlini, ki se je tresla kakor ob potresu. Vrata se škripaje odpro in deček s strahom vstopi ter si prilasti listino. Nazaj grede opazi, da se je vsa okolica spremenila. Vsa votlina se je razširila v lepo ravan. Kmalu je spet prispel na znan kraj, odkoder ni bilo več daleč do doma.

Prišedši domov, je zvedel, da leži oče na smrtni postelji. Zadela ga je kap. Mati mu je povedala, da že umira od jutra, a ne more umreti. V nezavesti pripoveduje, da ga nekdo hudo davi in da bo večno pogubljen. Tedaj pa deček hitro stopi k postelji, stisne očetu listino v roke in položi križ na njo. V tem hipu pa se listina spremeni v prah, hiša se strese in oče se spet zave. Vrag je zapustil hišo.

Oče je potem še nekaj dni živel in nato umrl spravljen z Bogom. Vendar pa bo moral trpeti še na onem svetu. Po nočeh, kadar se pripravlja k hudi uri, mora loviti divjačino in to do sodnega dne. Tedaj se vali kakor burja preko gozdov in poljan, spremljan od lajajočih psov in pritajenega žvižganja.

ZADRUŽNI VESTNIK

ZADRUŽNA PRODAJALNA

Za fine damske zimske plašče smo dobili lepo mehko volneno blago v različnih temnih barvah. Posebno veliko izbiro imamo letos v blagovih za cenejše zimske plašče. Tudi to blago je volneno, mehko in toplo. V obliki drobnih vozalčkov je blago različno vzorčasto. Imamo ga v črni, sivi, modri, rjavi in zeleni barvi.

Za damske športne plašče imamo mehko debelo blago v živahnejših barvah. To blago je skoro vedno v dveh barvah: modro z gostimi malimi rdečimi vozalčki, rjavo z opekastimi, sivo z zelenimi, rjavo z rumenimi in rjavo z rdečimi vozalčki. Blago je široko 140 cm. Iz takega blaga so ohlapni plašči brez pasu najlepši.

Za dekliške zimske plaščke smo dobili prav tako blago, v različnih vzorcih. Imamo ga v zeleni, rjavi in modri barvi s črnimi vozalčki.

V splošnem pa moda letos spet forsira velur blago za zimske plašče. Vsekakor je to blago res najidealnejše. Toda res pravi velur je drag, cenejši pa se hitro obdrgne, ako ne znamo na plašč skrbno paziti, da v njem ničesar ne delamo in ne sedamo nanj. Velurje imamo v gladkih in diagonalnih črtah. Blago je mehko in toplo, sploh zelo simpatično.

Vatelin za vmesno podlogo.

Včasih so vlagale šivilje med blago in podlogo toplo flanelo. Zdaj imamo v plaščih samo vatelin, ki se dobi v beli in črni barvi in je tako poceni, da si ga vsakdo lahko nabavi. Vatelin je redek, debel, topel in skoro brez teže. Nekateri plašči so z njim podloženi le v zgornjih delih, drugi pa kar vsi.

Za kostume smo dobili poleg športnega blaga tudi kamgarn v dveh lepih sivih barvah. Na zalogi imamo tudi enako

podlogo in vse, kar se potrebuje za izdelavo kostuma.

Posebno veliko izbiro imamo v jesenskih in zimskih oblekah za dame. Tovarne so letos izdelale blago, ki je imitacija najlepšega in najfinejšega volnenega blaga, a je zelo poceni. Visoko je 70 cm. Vzorci so v blago vtisnjeni. Razen tega blaga imamo še drugo volneno blago za obleke, ki je pa še cenejše. Meter tega blaga stane od 25 do 30 din. Tudi to blago izgleda volneno, ker je bombaž prirejen za tkanje v obliki volne. V vseh teh blagovih imamo mnogo vzorcev in vsak vzorec v osmih različnih barvah.

Taka obleka nam služi za vse prilike lahko za vso zimo, če znamo le količkaj nanjo paziti. Oblečemo jo zadnji trenotek, predno gremo, in jo slečemo takoj, ko se vrnemo domov ter jo takoj obesimo v omaro na obešalnik.

Za plesne obleke bomo dobili črno, modro in teracota svilo v najmodernejših vzorcih. Imamo pa že sedaj na zalogi svile za take toalete v krepdešinu, krep marokenu in flamisolu.

Barhenti. Za domače halje smo dobili lepo enotno in double rožasto flanelo. Vzorci za domače obleke so še vedno veliki, le cvetje je drugačno in blagovi so finejše izdelani. Prekrasna je flanela v črtastih vzorcih. Barve so pastelne, ki so jih do sedaj videli le v boljših blagovih. Te vrste blago je primerno za domače obleke za gospe.

Za barhentaste obleke, ki jih nosimo doma pri opravkih ali za deklice za šolo, smo dobili nov barhent. Ti vzorci so majhni v obliki rožic, venčkov, črt ali pik. Barve pa so vse zastopane.

Flanelo za perilo imamo v vseh enotnih nežnih barvah. Za damsko perilo imamo tudi z malimi rožicami, križčki, črticami, pikicami itd.,za otroke z malimi figuricami.

Letos smo se odločili za nabavo boljše flanele. Vsled tega bo flanela tudi malenkostno dražja. Cenena flanela se uskoči, raztegne in po parkratnem pranju tudi izgubi blesk in barvo, dočim se boljša flanela lepše pere in dalj časa nosi. Italijanski pregovor pravi: „Kdor plača malo, plača dosti“, kdor kupi slabo, mora kmalu spet kupiti novo. Dobro blago je sicer nekoliko dražje, zato pa ga nosimo dalj časa in pa vedno smo lepo oblečeni.

Za pidžame za gospode smo dobili lepo močno flanelo v črtastih vzorcih in lepih pastelnih barvah. Pidžame si lahko pustite napraviti v naši zadružni prodajalni, kjer so kroji preizkušeni in vas delo ne stane dosti.

Za zimske plašče za gospode imamo fini marengo, ki je še najbolj primeren. Imamo pa tudi double blago, kamelsko kosminje ali velur. Velur sukno imamo tudi v cenejši kvaliteti in ga priporočamo za dečje plaščke, ker je lahko. Kamelsko kosminje imamo domače in pa fino češko. Iz kamelskega kosminja delamo kratke suknje za gospode, plaščke in pelerinice za otroke. Imamo jih že izgotovljene, ali pa si jih lahko pustite napraviti sami pri svojih ali zadružnih krojačih.

Za boljše zimske obleke imamo marengo in pa modno blago za črtaste hlače. Marengo imamo več vrst. Od 180·— do 290.— din naprej. Imamo pa tudi še mnogo drugih vrst moškega blaga, boljšega in cenejšega za vse vrste obleke in vse prilike.

Dežni plašči za gospode so se vedno najbolje obnesli v črni lakirani barvi. Damske imamo v modri barvi in lepih krojih, otroške pa v svetlo in temno modri. Za otroke imamo plaščke in pelerinice ali „katarinice“, kakor jim pravijo otroci.

Končno omenimo še modri kamgaren za uniforme. Pri tem blagu jamčimo za barvo.

LETOŠNJE LETOVANJE V GOZDU MARTULJKU.

Meseca julija in avgusta je zopet oživel naš mladinski dom v Gozdu Martuljku, letovala je v njem deca; julija moška, avgusta ženska. Na letovanje so bili sprejeti vsi naši železničarski otroci, ki so jih roditelji po razpisu pravočasno prijavili. V vsakem tečaju je bilo po 150 otrok, od 11—12 let 42, od 13—14 let 36 in nad 14 let 21 dečkov; izmed ženske pa od 7—8 let 21, od 9—10 let 39, od 11—12 let 43, od 13—14 let 30, nad 14 leti pa 17 deklic. Pri rečkih je bilo 53 uradniških, 45 otrok zvaničnikov i nslužiteljev, 48 delavskih in drugi otroci; pri deklicah pa 54 uradniških, 58 otrok zvaničnikov in služiteljev, 31 delavskih in 7 drugih otrok.

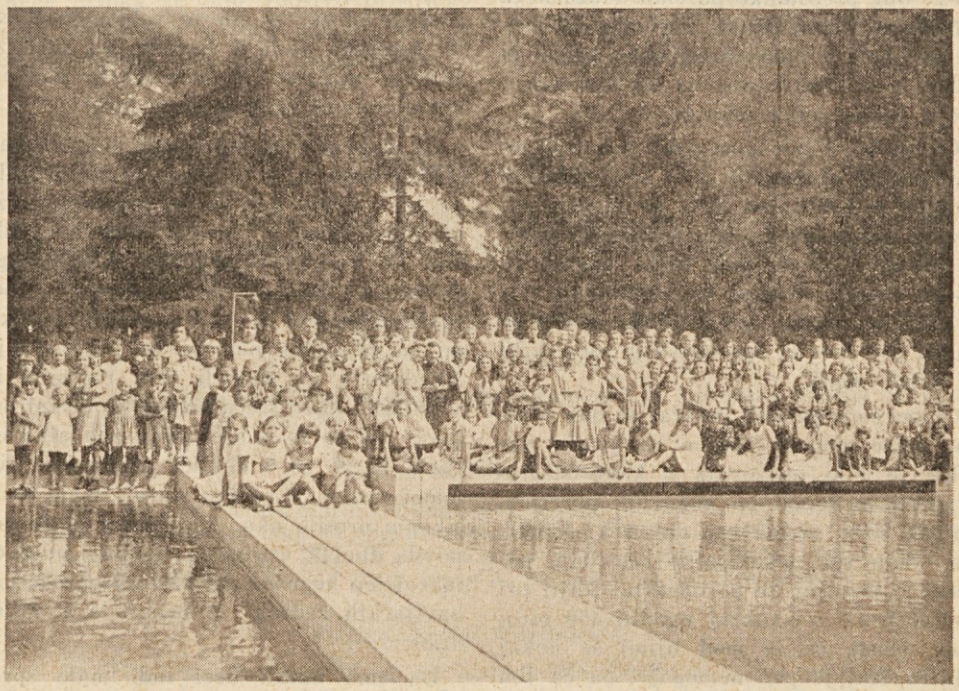

Dekliška kolonija ob bazenu.

tako da smo morali, ker v domu ni bilo dovolj prostora — z mladino obakrat zasesti tudi prostore v upravni hišici, pa je še nedostajalo mest, če bi hoteli ustreči vsem, ki so želeli priti na letovanje. V podstrešne spalnice mladinskega doma in v upravni hišici smo namestili otroke, katere je zadruga podpirala s prispevkom k oskrbnini.

Otroci so bili razdeljeni po spalnicah načeloma po starosti, tako da so po možnosti bili v vsaki spalnici otroci prilično enakih let. Izmed moške dece je bilo v starosti od 7 do 8 let 24, od 9—10 let 27,

Nadzorstvo nad deco je imelo po 8 učiteljev oz. učiteljic, odnosno učiteljskih abiturijentov in abiturijentinj.

Zdravniško oskrbo so vsak dan brezplačno opravljali meseca julija g. dr. Mrgole iz Ptuja, meseca avgusta pa gg. dr. Vrečko iz Ptuja, dr. Jereb iz Ljubljane in dr. Klepec z Vrhnike; zadruga jim je dala za stanovanje brezplačno na razpolago le sobo v upravni hišici. Za vnemo, skrb in ljubezen, ki so jo izkazovali deci, izreka zadruga gospodom zdravnikom v svojem in v imenu otrok prav prisrčno zahvalo.

Gospodinjstvo v domu je vodila kot lansko leto s prav veščo roko požrtvovalna gdč. Janša Tončka, gospodinjska učiteljska pripravnica. V kuhinji in za druga domača dela je bilo nastavljenih 6 uslužbencev: 1 moška in 5 ženskih moči.

Stalni vrhovni nadzor nad letovanjem so opravljali s strani zadruge v Gozdu Martuljku odbornika Lavrič Joško pri moški, Luschützky Josip pri ženski deci, vsak po 20 dni, preostanke pa član nadzornega odbora g. Feldin Hinko. Te nadzorne osebe so imele v domu brezplačno hrano in sobo in so žrtvovale za nadzorovanje svoje redne letne odmore.

Otroci so v splošnem prav dobro uspevali, večjih obolenj ni bilo med njimi; v bolnico v Ljubljano smo pa morali odpraviti enega otroka radi nevarnosti vnetja slepiča, enega radi težke angine in enega zaradi sumnje na škrlatinko. Vsi primeri so srečno iztekli, toda ukrep je pa bil potreben iz opreznosti in radi skrbi za ostalo deco.

Otroci so prejemali petkrat na dan zdravo, tečno domačo hrano in pravo veselje je bilo opazovati, s kako slastjo so jedli in segali po ponovnih porcijah. Pojedli so n. pr. na dan do 100 kg kruha. Da semtertja nekaterniki niso bili povsem zadovoljni, je pa naravno, kajti pri enotni hrani vsakokrat ugoditi 150 otrokom, zlasti, če je med njimi še nekaj izbirčnežev, je pač nemogoče, pa če jim nudite tudi najboljše.

V okviru poslovnika, ki ga je izdelala zadruga za letovanje, so bili otroci stalno zaposleni, bodisi z igrami in vajami v neposredni bližini doma, bodisi, da so delali krajše sprehode v bližnjo okolico, bodisi, da so napravili daljše izlete v oddaljenejše kraje. Na žalost so bile vremenske prilike to leto, zlasti meseca avgusta, skrajno neugodne in prava muka je bila pripravljati celodnevne izlete, ker se pogosto ni moglo niti za nekaj ur naprej vedeti, ne bo li nenaklonjeno in muhasto nebo poslalo zopet obilo blagoslova z izdatno ploho in sledečim nenadnim ohlajenjem zraka. Kljub vsemu temu pa so otroci posetili Bled in Belopeška jezera, šli k Peričniku in do Aljaževega doma v Vratih pod Triglavom, pohiteli na obmejne vrhove Karavank, pod Vršič in k Tamarju, občudovali Martuljkove slapove in nebotične stene Špika ter njegovih sosedov itd. Seveda smo morali skrajno omejiti tudi kopanje v kopališču, ker se zaradi slabega in hladnega vremena ni mogla v njem voda dovolj ogreti in bi kopanje povzročalo le prehlade in obolenja. Težko je sicer bilo zavračati mile prošnje otrok, ki jih je vabila očarljiva in zapeljiva voda v bazenu, ali skrb za zdravje mladine je narekovala nadzornemu organu skrajno previdnost.

Ob slabem vremenu so pač morali ostati otroci doma, kjer so igrali razne družabne igre, čitali, peli in se pripravljali za nastope. Tako je ženska deca priredila dne 14. avgusta v obednici mladinskega doma prav lepo interno akademijo z zborovskim petjem in deklamacijami, pevskimi in plesnimi nastopi in prednašanji. Akademijo so posetili tudi roditelji in sorodniki, ki so slučajno prišli obiskat deklice. Vsi so se o njej prav pohvalno izrazili in ko so 3 deklice predvajale ritmični nastop „Gor čez izaro“, se je marsikomu orosilo oko. Akademija se je ponovila dne 15. avgusta in je imel na deco takrat lep nagovor predsednik „Zveze nabavljačkih zadrug“ iz Beograda g. Miloš Štibler.

Da smo nudili deci tudi malo spremembe, smo aranžirali dne 15. avgusta v Mladinskem domu koncert „Trboveljskih slavčkov“, ki je krasno uspeh in navdušil mladino. Prav lepo se zahvaljujemo zboru in njegovemu vodstvu, da je pripravilo naši mladini brezplačno tako lep umetniški užitek in pobudo.

V splošnem je vladala i pri moški i ženski deci prav lepa harmonija in prijateljsko, tovariško sočutje. Letovanje je vplivalo na vse prav ugodno in kmalu so se začeli kazati pri deci znaki okrepitve. Zboljšala se je barva, otroci so postali živahnejši in začeli so pridobivati na teži, postali pa so tudi redoljubnejši, tako da lahko trdimo, da so bili tako zdravstveni kot vzgojni učinki prav lepi in zadovo-

ljivi, saj so nekateri otroci pridobili kar od 4 do 5 kg na veži in marsikateri samoglavček, divjaček in nagajivček je postal po preteku 10 dni prav obrzdan otrok in dober tovariš-ica; pa tudi „carteljčki" so se znašli in odvadili misliti na posebke.

Večina otrok je bila dobra in snažna, dovzetna za red in medsebojno prilagojevanje, nekaj nepoboljšljivih bo pač potrebno izločiti od prihodnjih letovanj. Enega otroka je bilo vodstvo prisiljeno takoj začetkoma poslati domov, ker je preveč zaostal v razvoju in bil bolan.

Veseli in vedri, okrepljeni duševno in telesno, so odhajali otroci koncem letovanja na svoje domove; veliko jih je želelo še ostati v divnem Martuljku, skoraj vsi pa so sanjali o tem, da se prihodnje leto zopet vrnejo. Želimo vsem, ki so letovali, da bi jim bivanje v Gozdu M. doneslo nadaljnjih uspehov in koristi, da bi dobro napredovali duševno in telesno, kar je pač namen takega letovanja.

Podali smo splošni pregled letovanja, o nekaterih podrobnostih pa nekaj več v eni prihodnjih številk.

Obvestilo

V smislu čl. 21 t. 8 pravilnika o volitvah delegatov objavljamo izid volitev delegatov in njih namestnikov za skupščine Nabavljalne zadruge, ki so se vršile dne 21. avgusta 1938.

Izvoljeni delegati in namestniki so:

a) Območje Ljubljana.

(Katere službene edinice spadajo pod posamezna tu navedena volilna okrožja, glej „Zadrugar" štev. 7a/ 38).

Volilno okrožje Direkcije:

Delegati: Kuret Mario viš. kontrolor, direkcija odd. V., Ing. Roglič Stanislav, svetnik IV, direkcija odd. IV, Sever Janez, oficial, direkcija odd. III, Masič Pavel, viš. kontrolor, direkcija odd. II. — Namestniki: Jeruc Viktor, viš. kontrolor, Jesih Josip, oficijal, Okršlar Josip, risar X, Žnidaršič Josip, inspektor.

Volilno okrožje Kurilnica I:

Delegati: Polajnar Josip, viš. nadz. mašin, kurilnica I, Tekauc Karol, strugar, kurilnica I, Zorman Franc, fiz. delavec, kurilnica I, Bajt Jakob, glav. desetar zv. I, kurilnica I, Klun Franc, oficijal VIII, kurilnica I. — Namestniki: Marinče Vinko, strojevodja, Terčič Josip, voz. preglednik, Stopar Ivan, fiz. delavec, Sovre Franc, viš. prometnik, Kogej Miroslav, oficijal.

Volilno okrožje Prog. sekcija:

Delegati: Dermelj Josip, viš. kontrolor, prog. sekc. Lb. gl. proga. — Namestniki: Žerjav Karol, desetar, zvan. II.

Volilno okrožje Ljublj. glav. kol.:

Delegati: Šinkovc Franc, oficijal, Lb. glav. kol., Pleterski Franc, vlakovodja, Lb. gl. kol., Umek Jože, zvan. II, Lb. gl. kol., Majcen Anton, višji kontrolor, Lb. gl. kol., Virant Anton, prometnik, Lb. gl. kol., Vidovič Franc, vlakovodja zv. I, Lb. gl. kol. — Namestniki: Urbanija Anton, viš. kontrolor, Indof Rudolf, zvan. II, Kisovec Karol, zvan. II, Fon Josip, zvan. II, Safošnik Ivan, oficial, Kajzer Franc, zvan. II.

Volilno okrožje Ljublj. gor. kol.:

Delegat: Šuštar Janez, krentn. zv. II, Ljubljana gor. kol. — Namestnik: Smole Matevž, desetar zv. II.

Volilno okrožje Upokojenci:

Delegati: Žilič Ivan, zvan. v pok., Ljubljana VII, Murnova ul. 2, Hladnik Josip, zv. v pok., Ljubljana VII, Podmilščakova ul. 1, Repanšek Jakob, kotlar v pok., Ljubljana VII, Podmilščakova 4, Micculinič Rudolf, činovnik v pokoju, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 18, Lusner Gustav, strojevodja v pok., Ljubljana, Domžalska cesta 13, Zitterschlager Josip, nadsprevodnik v pok., Ljubljana-Moste, Zelena jama, Pohlinova ul. 11. — Namestniki: Peruzzi Miroslav, uradnik v pok., Košak Franjo, zvan. v pok., Bittner Urh, kurjač v pok., Brinovec Franc, vlakovodja v pok., Jerančič Franc, kurjač v pokoju, Poberaj Ivan, kretnik v pok.

Volilno okrožje Vdove:

Delegatinje: Rakovec Marija, vdova sprevodnika, Ljubljana, Vošnjakova ul. 20, Vargazon Alojzija, vdova načelnika, Ljubljana, Miklošičeva 13-I., Vidmar Marija, vdova sprevodnika, Ljubljana, Korytkova ul. 34. — Namestnice: Perdan Marija, vdova sprevodnika, Dežman Marija, vdova nadz. mašin, Lapanja Marija, vdova zvan. II.

Volilno okrožje Logatec:

Delegat: Štrubelj Anton, šef stanice Borovnica. — Namestnik: Bajc Andrej, kretnik, zvan II.

Volilno okrožje Rakek:

Delegat: Štok Viktor, viš. kontrolor, postaja Rakek. — Namestnik: Kralj Viktor, nadzornik proge.

Volilno okrožje Zalog:

Delegat: Srakar Jože, prometnik, postaja Zalog. — Namestnik: Čož Maks, saobr. činovnik.

Volilno okrožje Kresnice:

Delegat: Wohinz Maks, progovni nadzornik, sek. Ljubljana glavna proga. Namestnik: Škarja Mihael, kretnik zvan. II.

Volilno okrožje Litija:

Delegat: Jordan Dragomir, saobr. čin., VIII, p. Litija. — Namestnik: Ankon Ivan, zvaničnik II.

Volilno okrožje Zidani most:

Delegat: Collauti Franc, kretnik, zvan. II, p. Zidani most. — Namestnik: Paternost Jože, saobr. čin. IX.

Volilno okrožje Sevnica:

Delegat: Milost Bogomir, šef stanice, viš. kontr. VI, Sevnica, postaja. — Namestnik: Dwořak Karol, nadzornik proge.

Volilno okrožje Št. Vid-Vižmarje:

Delegat: Gabrovšek Alojzij, zvan. II, v pok., Št. Vid-Vižmarje, Dravlje. — Namestnik: Novšak Ivan, nadzornik proge VIII.

Volilno okrožje Kranj:

Delegat: Toporiš Ivan, šef stanice, viš. kontr. VI. — Namestnik: Perfeta Valentin, desetar zv. II.

Volilno okrožje Jesenice:

Delegati: Ceglar Janez, šef magazina, viš. kontr. VI, postaja Jesenice, Primec Janez, sklad. zvan. I, post. Jesenice, Drnovšek Jože, nadzornik proge VIII, sekcija Jesenice. — Namestniki: Goričan Franc, kontrolor, Poderžaj Anton, strojevodja, zvan. I, Ivanuša Matija, nadzornik proge IX.

Volilno okrožje Bistrica-Boh. jezero:

Delegat: Tomažič Janko, prometnik, postaja Bistrica-Boh. jezero. — Namestnik: Avšič Maks, nadzornik proge.

Volilno okrožje Kranjska gora:

Delegat: Hauptman Jože. fiz. delavec, postaja Kranjska gora. — Namestnik: Pečar Janez, zvan. II v pokoju.

Volilno okrožje Grosuplje:

Delegati: Verbinc Franc, nadzornik proge, sekc. Ljub. gor. dol. proga, Crnković Julij, nadzornik proge, sekc. Ljublj. gor. dol. proga. — Namestniki: Miklič Anton, desetar zvan. II, Stemberger Leopold, šef stanice, prometnik VIII.

Volilno okrožje Novo mesto:

Delegati: Kavčič Janez, vlakovodja IX, Novo mesto, Rozman Alojzij, nadzornik proge, sekc. Novo mesto. — Namestniki: Kunstelj Friderik, čin. III v pok., Mazovec Franc, strojevodja zv. I.

Volilno okrožje Črnomelj:

Delegat: Gradišnik Henrik, nadzornik proge, sekcija Novo mesto. — Namestnik: Gorše Baša Alojzij, prom. zv. II.

Volilno okrožje Celje:

Delegat: Žemlja Andrej, merač, zv. II post. Celje. — Namestnik: Fortunat Ivan, podvlakov. zv. II.

Volilno okrožje Velenje:

Delegat: Keršmanec Ivan, strojevodja, Velenje. — Namestnik: Vede Franc, vlakovodja v pokoju.

b) Območje Maribor.

Volilno okrožje Maribor gl. kol.:

Delegati: Wernig Janko, administrativni zvan. postaje Mb. gl. kol., Trelec Alojzij, prem. nadzir. post. Mb. gl. kol., Čretnik Stanko, saobr. čin. post. Mb. gl. kol., Natek Josip, zvan. I. post. Mb gl. kol. — Namestniki: Majerič Vekoslav, zvan. II, Hren Josip, prometnik VIII, Mesarič Leopold, zvan. I, Ilec Franc, zvan. II.

Volilno okrožje Maribor kor. kol.:

Delegati: Ropret Jakob, ključ. skupinovodja, delavn. Maribor, Filipič Josip, kovinotiskar, delavnica Mb., Ferk Josip, viš. kontrolor, Mb. kor. kol., Selinšek Franjo, čin. VIII, kurilnica Maribor, Sagadin Jurij, skoblar, delavnica Maribor, Schwarz Emil, nadz. strojev, kurilnica Mb., Zupančič Leopold, klepar, skupinovodja, delavnica Mb., Škriba Josip, ključavn. skupinovod., kurilnica Mb., Stropnik Franc, služitelj, Mb. kor. kol. — Namestniki: Plausteiner Alojzij, modelni mizar, Šalamun Franc, čin. VIII, Orešič Franc, stroj. pom. delavec, Selan Albin, kurjač. zvan. II, Schranz Ivan, zidar, Čuš Josip, ključavničar, Uhan Anton, zvan. I, Močnik Josip, strugar, Mesarec Mihael, pomožni kurjač.

Volilno okrožje Upokojenci in vdove:

Delegati: Oman Mihael, strojevodja v pokoju, Maribor, Radvanjska c. 27, Skodič Franc, čin. III. v pokoju, Maribor, Aleksandrova c. 65, Menčak Valentin, čin. III v pokoju, Maribor, Delavska št. 75, Gril Jože, zvan. II v pokoju, Maribor,

Krčevina, Praprotnikova ulica 30. — Namestniki: Dreo Ferdinand, zvan. I, v pokoju, Jančar Elizabeta, vdova zv. I., Čerček Franjo, zv. I., v pok., Junker Ivan, mizar v pokoju.

Volilno okrožje Pragersko:

Delegati: Bračič Štefan, zvan. v pokoju, Pragersko, Leskovec št. 43, Maier Ferdinand, zvan. II, post. Pragersko. — Namestniki: Škapin Karol, nadzornik proge, Rozman Konrad, zvan. II.

Volilno okrožje Poljčane:

Delegat: Šerbec Ignacij, viš. nadz. proge, prog. sekcija Mb. glavna proga. — Namestnik: Müller Rihard, prom. IX.

Volilno okrožje Grobelno:

Delegat: Drev Valentin, vlakov. zv. I., Rogatec postaja. — Namestnik: Lekan Alojzij, nadzornik proge.

Volilno okrožje Dravograd-Meža:

Delegat: Wallas Josip, prom. IX., postaja Dravograd-Meža. — Namestnik: Cerar Ivan, desetar zv. II.

Volilno okrožje Ruše:

Delegat: Zevnikar Danijel, prom. IX. postaja Vuhred-Marenberg. — Namestnik: Terpin Štefan, desetar zvan. II.

Volilno okrožje Ptuj:

Delegati: Repič Ignacij, zvan. I. prog. sekc. Ptuj, Čarman Adolf, mizar, delavnica Ptuj. — Namestniki: Škorjanc Ivan, prometnik, Petovar Mirko, činovnik VIII.

Volilno okrožje Čakovec:

Delegat: Kocjan Vinko, brzojavec zvan. II, postaja Čakovec. — Namestnik: Buchmeister Konrad, nadzornik proge.

Volilno okrožje Murska Sobota:

Delegat: Varoga Janez, nadzornik proge, prog. sekc. Ptuj. — Namestnik: Gabrijel Drago, prometnik.

Iz „ŽEGOZE“

R. K.: **KOZJEREJA.**

(Konec).

Vsak bi najraje imel kozo s 4—6 litri dnevne molže, da preskrbi svoji družini potrebno količino mleka. Zato moramo kozi molznici nuditi kar največ dobre in primerne hrane, ki ji gre v slast. Razume se, da brez močnih krmil, kot so pšenični otrobi, lanene tropine itd. v manjših količinah ne gre. Krmila naj bodo čim raznovrstnejša, da jih koza čim več s slastjo poje. Koza ni nikoli toliko sita, da bi nič več ne mogla žreti. To je razumljivo, saj njeni organi neprestano delujejo, da so kos svoji nalogi. Živalci je treba nuditi le najboljše seno ali otavo, v zimskem času pa tudi nekaj zelenjave, zlasti liste zeljnatih glav, peso, krompir, korenje; manj primerna je repa, ki povzroča mleku grenak okus. Nekateri navadijo kozo tudi na različna kuhana krmila, ki vplivajo na večjo molznost.

Od rastlinske hrane je najbolj priporočljiva, tako poleti v zelenem kot pozimi v posušenem stanju **lucerna.** Kozjerejci železničarji, ki imajo košnjo ob nasipih, naj zato postopoma svojo travno košnjo pretvorijo v lucernino, ker je lucerna najbolj hvaležna hrana, saj vsebuje največ mineralnih snovi.

Dobra mlekarica potrebuje letno približno sledeče količine hrane: 600—700 kg suhega sena in otave, približno 1400—1800 kilogramov zelene hrane (trave, lucerne), v zimskih mesecih 300 kg pese in približno isto količino krompirja in drugih močnih krmil.

Naj navedem še primer, kako se da na razmeroma majhnem prostoru z intenzivno obdelavo zemljišča pridelati hrane za eno kozo. — V jeseni zasejemo približno 30 m² veliko površino z ržjo in nadaljnih 30 m² z inkarnatko, ki jo spomladi porabimo kot prvo zeleno hrano. Med rž posejemo še rdečo deteljo. Začetkom aprila zasejemo 40 m² z ovsem in grahorico. Prve dni maja posejemo 1 kg koruze in pol kilograma sirka na površino od približno 50 m². V vsak kotiček vrta mora ohrovt in na površino 200 m² razsadimo pese.

Prvo zeleno hrano nam nudi rž in inkarnatka. K tej se vrsti med rž posejana rdeča detelja, ki izdrži do ovsa z grahorico, nato pride koruza s sirkom, vmes se pa tudi koza ob obronkih pase. Če imamo pri tem posejane še približno 500 m² lucerne, ki jo (kar je sveže ne pokrmimo) pravočasno — torej ne prestaro — posušimo, smo pridelali dovolj hrane za preživljanje ene odrasle koze.

PREDAVANJA ZA NAŠE ČLANE.

Železniška uprava je že pred leti uvidela pomen malega gospodarstva svojega uslužbenstva, ki mu poleg razvedrila v prostem času lahko nudi tudi skromno materialno pomoč, posebno, če je smotrno in organizirano, kar je pri železničarjih najbolj mogoče. Da pospeši razvoj in tudi s svoje strani pomaga prizadevanju naših pridobitnih zadrug, je ustanovila pri gen. direkciji železnic poseben referat „Poljoprivredna služba“ z nalogo, da prireja predavanja iz območja panog malega gospodarstva in da tudi na drug način podpre privatno iniciativo v tej smeri.

Letos je poslala svoje predavatelje prvikrat v območje ljubljanske žel. direkcije. Predavanja so se vršila v prvi polovici avgusta v Ljutomeru, Čakovcu, Ptuju, Pragerskem, Mariboru in Dravogradu. Bila so prav dobro obiskana.

Predavanja so obravnavala kurjerejo, rejo angorcev in ovnačev, kozjerejo, čebelarstvo in zadrugarstvo.

Ker je vagon „Poljoprivredne službe“ opremljen z razinmi slikami, modeli in drugimi eksponati, marsikateri obiskovalec že s samim tem dobi praktični mig — da ustmenih pojasnil ne omenimo, kako si lahko sam na najpreprostejši način napravi razne pripomočke in naprave, ki so potrebne za uspešno rejo omenejnih živali. Taki pripomočki so n. pr. kurnice, kontrolna gnezda, napajalniki in krmilni automati, nadalje kunčje kletke in slično. V vagonu so pokazane tudi kunčje kožice, strojene na usnje in krzno v različnih imitacijah. Najzanimivejši so pa vsekakor izdelki iz angora-volne, ki so jo pridelali železničarji, rejci angorcev. Tu vidimo volno že spredeno v predena ali štrene v naravni beli barvi in v zelo posrečeno izbranih nežnih barvah barvane, raznih debelosti in za razne namene. Posebno zanimanje zbujajo pri naših ženah in dekletih spleteni in tkani izdelki iz tega dragocenega prediva, kot so n. pr. zimske maje, puloveri, kolenke, zapestniki, razni šali in čepice, nogavice itd. Izdelke iz angora-volne smo sicer dosedaj smatrali za luksus, ali zdaj, ko se le-ta prede in prideluje doma, postane lahko za vsakega železničarja na deželi, če ima le količkaj iznajdljivosti in volje za rejo teh ljubkih živalic, dostopna in mogoča. Potrebno je n. pr. gojiti letno le 4—5 angorcev, pa se pridela volne za eno toplo in mehko majico in še povrh tega za par puloverjev ali jopic. Stroški prehrane so neznatni, stroški predenja se pa lahko poravnajo „Žegozi“ tudi z volno.

Predavanja, ki se obavljajo v vagonu „Poljoprivredne službe“, se bodo nadaljevala tudi še v naslednjih treh mesecih, dokler ne bodo vse proge absolvirane. V septembru je na programu Bistrica-Boh. jezero, Jesenice, Kranj, Domžale, Kamnik, Rakek, Brezovica in Zalog, v oktobru in novembru pa pridejo na vrsto še večje postaje ostalih prog. Priporočamo in pozivamo vse člane, da se v lastnem interesu predavanj polnoštevilno udeleže. Seboj pa naj povedejo tudi žene in odrasle hčere.

Vagon spremlja inž. agr. g. Bertels iz Gen. žel. direkcije.

Ostale zadružne vesti

STANJE UKRAJINSKIH ZADRUG NA POLJSKEM.

Ukrajinske zadruge na Poljskem imajo svojo posebno zvezo. V l. 1937. je bilo v njem včlanjenih 3330 zadrug raznih vrst: 113 zadrug Raiffeisenovega tipa, 126 potrošnih zadrug, poljedelsko nabavljalnih in prodajnih 2256, 142 mlekarskih, ostale pa so bile obrtne, proizvajalne in predelovalne.

NOVA ZADRUŽNA TVORNICA ZDRAVSTVENEGA MATERIJALA NA ŠVEDSKEM.

Zadružna zveza na Švedskem bo zgradila tvornico zdravstvenega materijala, v kar bo investirala 2'25 milijona švedskih kron. Letno bo ta tvornica lahko proizvajala do 3000 ton.

POTROŠNO ZADRUŽNIŠTVO V ŠVICI.

Po izvestju o delu l. 1937 je Zveza švicarskih potrošnih zadrug imela konec tega leta v svojem članstvu 523 zadrug z 2452 prodajalnicami in 413.715 zadrugarji. Vse zadruge so imele prometa za 299,251.995 švic. frankov; čisti prebitek je znašal 91,042.700 fr., iz naslova rabata in ristorna je bilo izplačanih 18,640.176 fr. Vplačanih deležev je bilo za 7,974.375 fr., fondi so znašali 43,167.994 fr., vloge na štednjo pa 76,296.517 fr.

PORAST PROMETA ANGLEŠKE GLAVNE NAB. ZADRUGE.

V prvih treh mesecih tega leta je imela Angleška glavna nab. zadruga prometa za 29,599.107 funtov šterlingov, ali za 1,853.311 funtov več kot v istem času l. 1936. Lastna proizvodnja je predstavljala vrednost 10,233.954 funtov.

ZADRUŽNE MLEKARNE V BOLGARIJI.

Od 1012 podjetij za predelavo mleka v Bolgariji je 349 zadružnih mlekarn. V celi državi se predela letno 55'8 milijonov litrov mleka. Od te količine odpade na zadruge 21'9 litrov ali 39'3%. Zadružne mlekarne so uporabile 21 milijonov litrov mleka za izdelavo sira in masla. Polovico vsega izdelanega sira in masla na Bolgarskem odpade na zadruge.

POLJEDELSKE ZADRUGE V ČEŠKOSLOVAŠKI.

V mesecu maju t. l. je Osrednja zveza poljedelskih zadrug v Pragi praznovala 40 letnico svojega obstoja. Konec prejšnjega leta je bilo v tej zvezi včlanjenih 1931 kmetskih kreditnih zadrug z 281.983 člani, 1379 poljedelskih strojnih in električnih zadrug z 86.542 člani in 619 raznih drugih zadrug z 193.275 člani.

(Iz „Zadrugarstva“ 7—8.)

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta štev. 89. — Tiskali J. Blasnika nasled., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Ne pozabite,

da v zadružni prodajalni dobite najboljše prišite odeje v raznih kvalitetah, flanelaste rjuhe v različnih barvah, oprano čisto volno za polnjenje madracev, kemično čisto perje. Na zalogi imamo veliko izbiro preprog in tekačev v volni in juti, linolej vzorčasti in enobarvni.

V vašo korist je, da si ogledate pred nakupom to veliko izbiro.

Obveščamo,

da bo tekom meseca septembra in oktobra obiskal člane na progi zadružni potnik s kolekcijo novodošlega jesenskega in zimskega blaga.

Kurivo - drva premog

Založite se še pred jesenskim deževnim vremenom z bukovimi drvmi, kolobarji in premogom. Pohitite z naročili, dokler je blago še suho in zdravo!

Dospe nam v kratkem

angleški zadružni kamgarn

za uniforme, prvovrstna kvaliteta, garantirana barva. Člani, počakajte z nakupom, dokler ne dospe pošiljka.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:
Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:
Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 9

Obračunske cene veljavne od 20. septembra 1938 naprej.
Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.
Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka 0gg	kg	3·50
„ 0g	„	3·50
„ št. 2	„	3·30
„ št. 5	„	3·10
„ ajdova	„	6·—
„ koruzna	„	2·—
„ „ krmilna	„	1·40
„ pšenična krmilna	„	1·65
„ ržena	„	3·20
Otrobi, pšenični debeli	„	1·65
„ „ drobni	„	1·40
Zdrob, činkvantin	„	3·25
„ koruzni	„	2·50
„ pšenični	„	4·—
Žikin zdrob ¼ kg	zav.	6·50

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7·—
Krpice	„	7·—
Makaroni	„	7·—
Polži	„	7·—
Rezanci	„	7·—
Špageti	„	7·—
Zvezdice	„	7·—

Jajčne

Makaroni	kg	10·—
Polži	„	10·—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11·—
Špageti	„	11·—
Jajnine vseh vrst	„	17·—
A. C. „ „	„	18·—

Riž

Carolina	kg	12·—
Ia	„	8·—
IIa	„	7·—

Deželni pridelki

Čebula, domača nova	kg	2·50
Čebula, pražena „Cepo"	doza	6.—
Česen	kg	6·—
Fižol, prepeličar	„	3·—
„ cipro	„	3·25
Grah zelen	„	11·—
Ješprenj	„	4·—
Ješprenjček	„	7·—
Kaša	„	4·25
Koruza, debela	„	—·—
„ činkvantin	„	2·30
Krompir, novi	„	—·95
Leča, Ia	„	11·—
„ domača	„	4·50
Piča za kure	„	2·25
Ptičja hrana	„	8·—
Tropine, lanene mlete	„	2·60
Ječmen	„	2·20
Oves	„	2·30
Proso	„	2·30
Pšenica	„	2·20
Zelje kislo	„	2·75
Zelje kislo, v sodih, Btto za Ntto	„	2·50

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14·—
Rozine, IIa	„	12·—
Fige v vencih	„	7·—
Hruške suhe	kg	—·—
Lešniki, tolčeni	„	40·—
Limone	kom.	1·—
Mandeljni, Ia	kg	52·—
Pomaranče	kom.	—·—
Rožiči, celi	kg	6·—
Rožičeva moka	„	6·—

Sladkor

Kocke	kg	15·50
Sipa, drobna	„	14·—
„ debela	„	14·10
V prahu	„	15·75
Bonboni	„	25·—
„ Fourres, Ia	„	40·—
„ „ IIa	„	30·—
Kandis	kg	23·—
Margo slad	„	44·—
Šumeča limonada	kom.	1·—

Sol

Fina	kg	4·—
Morska	„	2·75

Kava

Perl	kg	70·—
Portoriko	„	80·—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Surova, Ia	kg	68·—
„ IIa	„	60·—
Viktoria	„	56·—
Žgana	„	78·—
„ Rio	„	69·—
„ Special	„	91·—
Hag, mali	zav.	14·—
„ veliki	„	27·—

Žitna kava

Ječmenova, slajena zadružna	kg	11·—
Ječmenova, zadružna	„	7·50
Ržena, slajena, zadružna	„	12·—
Dr. Pirčeva	„	12·50
Kneipp	„	13·50
Perola	„	13·50
Proja	„	9·—
Žika	„	13·—

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	18·50
„ Franck à ¼ kg	„	19·50
„ Favorit à ½ kg	„	16·—
„ kolinska à ½ kg	„	18·50
„ kolinska à ¼ kg	„	19·—
Enrilo	„	21·—
Figova kava	„	23·—
Redilna kava	„	21·—

Mast

Mast Ia	kg	19·—
„ v dozah	doza	105·-
Ceres, bel in rumen	kg	23·—
Čajno maslo Ia	„	36·—
„ „ IIa	„	32·—
Kuhano maslo	„	30·—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	1·75
Jezik, goveji	kg	24·—
„ svinjski	„	*
Kare brez kože	„	*
Krače	„	*
Kranjske klobase	„	3·50
Meso, prekajeno, vratina	„	*
Ocvirki	„	*
Prsni vršci	kg	*
Reberca, brez kože	„	*
Salama, krakavska	„	24·—
„ letna	„	21·—
„ milanska	„	54·—
„ mortadela	„	*
„ navadna	„	12·—
„ ogrska	„	54·—
„ pariška	„	22·—
„ posebna	„	22·—
„ tirolska	„	22·—
Slanina, hamburška	„	*
„ krušna	„	*
„ papricirana	„	*
„ prekajena, deb.	„	*
„ soljena	„	*
„ tirolska	„	*
Svinjske glave, brez kosti	„	*
Svinjski parklji	„	*
Šunka, domača, kuhana	„	*
„ praška	„	*
„ zvita	„	*

*Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe – pastete

Polenovka, suha	kg	24·—
Sardele, očiščene, v olju	kom.	—·75
Sard. obr. s kaper., mala	doza	5·—
„ „ „ „ velika	„	8·—
Sardine	„	8·50
„	„	6·—
„	„	5·—
„	„	3·—
„	kom.	1·25
Slaniki	„	2·50
Pašteta, jetrna	doza	5·—
„ sardelna	„	6·—
Guljaž, goveji	„	7·—
Vampi	„	7·—

Delikatese

Citronat	kg	100·-
Naš čaj	zav.	6·—
Čaj v dozah	vel. doza	28·—
„ „ „	mal. „	16·—
„ „ zavitkih	zav.	4·—
Čaj v zavitkih	zav.	7·50
„ „ „	„	9·—
„ „ „	„	17·—
„ brazilski „Mate“	„	3·50
„ odprti	kg	130·-
Čokolada à ¼ kg	tabl.	10·—
„ „ 1/10 „	„	4·50
„ „ 1/20 „	„	2·50
„ z lešniki	kom.	1·—
„ „ „ 1/10 kg	tabl.	6·50
„ „ „ 1/5 „	„	12·—
„ mlečna 1/14	„	5·—
„ „ 1/7	„	10·—
Drobtine	kg	6·—
Gorčica	„	17·—
„	koz.	6·50
Jajca, štajerska, dnevna cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	9·50
„ veliki	„	20·—
„ na drobno	dkg	1·30
Kaaba, redilna kava čok. okusa	vel. zav.	14·—
Kaaba, redilna kava čok. okusa	mal. „	7·—
Kakao, holandski	kg	50·—
„ I	„	35·—
Kaprni	„	50·—
Keksi v zavitkih	zav.	6·—
„ „ „ à 1 kg	„	18·—
„ na drobno	kg	18·—
„ v pločev. dozah	doza	24·—
Kruh črn in bel	štruca	2·—
Kumarce, kozarec	30·- do	56·-
Kvargelni	kom.	—·50
Kvas	kg	38·—
Maggi, mali	stekl.	12·—
„ srednji	„	18·75
„ veliki	„	31·50
„ na drobno	dkg	1·60
„ kocke	kom.	1·25
Marmelada, jabolčna	kg	19·—
„ „ doza à 1 kg	„	20·—
Marmelada, marelčna	„	29·—
„ „ doza à 1 kg	„	30·—
Med, cvetlični	„	17·—
„ cvetlični, mali kozar.	„	11·—
„ „ vel. „	kom.	20·—
„ „ mali lonč.	„	1·50
„ „ sred. „	„	4·—
„ „ vel. „	„	7·—
Desert šnite	„	1·—
Napolitanke, dolge	„	1·—
„ „	„	15·—
Oblati	zav.	15·—
Otroški piškoti	„	15·—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Ovomaltine, mala	doza	10·50
„ srednja	„	24·—
„ velika	„	43·—
Paradižniki, 1/1 kg	„	4·25
„ ½ „	„	11·—
Sir, Chalet, Ia	kom.	3·25
„ „ IIa	„	1·25
„ „ IIa	škatl.	7·50
„ emendolski, Ia	kg	27·—
„ Parmezan	„	75·—
„ stiški	„	24·—
„ trapistovski	„	20·—
Soda, jedilna	„	20·—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding	zav.	2·50
Čokoladna krema	„	3·50
Čokoladni prašek za puding	„	2·80
Malinov prašek za puding	„	2·50
Mandelnov prašek za puding	„	2·50
Pecilni prašek	„	1·—
Pripomoček za vkuhavanje	„	2·—
Rumenilo	„	1·—
Vanilijeva krema	„	3·—
Vanilijin prašek za puding	„	2·50
Vanilin sladkor	„	1·—
Zmes za šartelj	„	12·—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3·—
Ingver	„	3·—
Janež	„	2·50
Kamilce	kg	30·—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2·50
Korjander	„	2·50
Kumna	„	2·50
Lavorjevo listje	„	1·—
„ zrnje	„	1·—
Majaron	kg	57·—
Muškatov cvet	zav.	3·—
Muškatovi orehi	kom.	—·60
Paprika, huda	zav.	3·—
„ sladka	„	3·—
Piment, cel in zmlet	„	2·50
Poper, „ „ „	„	3·—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2·—
Žafran	zav.	1·—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3·50
„ nav., dvojno močni	„	3·25
„ vinski	„	5·—
Olje, bučno	l	14·—
„ italijansko	„	20·—
„ namizno	„	14·—
„ olivno	„	19·—
„ „ Ia „Medicinal“	„	22·—
Francosko žganje, mala	stekl.	10·—
„ „ srednja	„	24·—
„ „ velika	„	48·—
Brandy, à 0·17 l	„	—·—
„ „ 0·35 l	„	28·—
„ „ 0·70 l	„	46·—
Liker, Balkan, grenki	l	42·—
„ „ sladki	„	42·—
„ Pelinkovec	„	37·—
„ razni	„	38·—
Rum Ia, à ½ l	stekl.	34·—
„ Ia, „ 1 l	„	58·—
„ IIa, „ ½ l	„	24·—
Esenca za liker	„	5·—
Rumova esenca	„	8·—
Žganje, borovničar, à ½ l	„	24·—
„ brinjevec, „ ½ l	„	19·50
„ hruševec „ ½ l	„	19·50
„ slivovka, „ ½ l	„	21·—
„ tropinovec, „ ½ l	„	19·50
Vino, belo, štajersko	l	12·—
„ cviček	„	11·—
„ belo, dalmatinsko	„	—·—
„ Opolo	„	—·—
„ Prošek	„	26·—
„ Vermut	„	30·—
Malinovec, à ½ l	kg	14·—
„ odprti		18·—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7·—
„ „ ½ l	„	3·50
Rogaška voda 14/10 l	„	7·—
„ „ Donati 1 l	„	6·50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11·—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5·—
Hubertus, sivo	kg	9·—
„ navadno	„	11·—
„ terpentin	„	12·—
Merima	„	12·—
Sunlight	zav.	2·—
Schicht, navadno	kg	12·—
„ terpentin	„	13·—
Zlatorog, navadno	„	11·50
„ terpentin	„	13·—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35·—
„Henko“ soda	zav.	3·—
Lux	„	4·50
Perion	„	4·50
Persil	„	5·75
Radion	„	5·25
Snežinka	„	4·50
Ženska hvala	zav.	2·50
Radost peric	„	2·50
Teksil	„	2·50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2·—
Lug	„	3·75
Boraks	zav.	2·50
„ carski	škatl.	5·75
Škrob rižev	„	5·—
„ „	zav.	1·50
Plavilo v kockah	„	2·50
Plavilni papir	„	1·50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13·—
„ „ „ vel.	„	14·—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15·—
„ „ „ vel.	„	17·—
Vrvi za perilo	15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	
Obešalniki za sušenje peperila	kom.	20·—
Ščipalka za perilo	„	—·25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi	malo kom.	2·—
„ „	veliko „	4·—
„ Favorit	„	8·—
„ 7 cvetlic	„	7·50
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	vel. „	12·—
„ kopalno	mal. „	7·50
„ Ideal	„	17·—
„ Karbol	„	4·—
„ mandeljnovo	„	6·50
„ Marija	„	10·—
„ Olivia	mali „	4·50
„ „	vel. „	7·—
„ domače	„	4·50
„ Osiris	„	6·—
„ otroško	„	8·—
„ za roke	„	4·50
„ Speick	„	8·—
„ za britje Ia	„	8·—
„ „ „ IIa	tuba	3·—
Cimean, „ „	„	6·50
Chlorodont, „ „	„	6·50
Doromat, „ „	„	8·50
Kalodont, „ „	„	6·50
Odol	mala stekl.	22·—
„	sred. „	35·—
„	vel. „	65·—
Olje, orehovo, pristno	„	8·—
Olje za solnčenje in masažo	„	6·—
Ustna voda Cimean	„	18·—
Kolonska voda	mala „	13·—
„ „	vel. „	24·—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16·—
Krema za kožo Cimean .	doza	10·—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13·—
Krema za kožo Elida dnevna	„	12·—
Nivea krema	doza	10·—
Uran „	„	10·—
Parfum	stekl.	16·—
Puder Elida	škatl.	10·—
Vazelin	doza	6·—
Šampon „	zav.	3·—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna . . . mal.	škatl.	5·—
„ „ . . . sred.	„	6·—
„ „ . . . vel.	„	12·—
„ rujava	„	5·—
„ rumena	„	5·—
„ bela	„	5·—
„ sortirana . . .	„	3·—
Mast za čevlje, črna . .	„	4·—
„ „ „ rujava .	zav.	4·—
Belin	stekl.	2·—
Olje za mazanje podplatov	kom.	8·—
Krtače za blato	„	4·—
„ „ mazanje . .	„	1·50
„ „ svetlenje . .	par	12·—
Vezalke, črne, kratke .	„	1·25
„ „ srednje .	„	1·50
„ „ dolge . .		1·75
„ rujave, kratke .	„	1 25
„ „ srednje	„	1·50
„ „ dolge .	„	1·75
„ usnjene, črne .	„	2·—
„ „ rujave	„	2·—

Razno

Brusači	kom.	13·—
Celofan, papir	zav.	2·50
Čistilo za parkete . mal.	doza	10·—
„ „ „ . vel.	„	20·—
Črnilo	stekl.	3·—
Flit . . . . . mal.	doza	16·—
„ . . . . . vel.	„	29·—
„ s škropilko	kart.	51·—
„ škropilka	kom.	22·—
Grafit	„	—·50
Hobby, prašek	zav.	4·—
Hranilniki	kom.	40·—
Kadilo	kg	30·—
Kolofonija	„	7·—
Kladiva za meso . . .	kom.	12·—
Kolesa moška, kromir. .	„	1450·-
„ damska, kromir. .	„	1550·-
„ moška, poniklj. .	„	1200·-
Plašči za kolesa	„	60·—
Zračnice za kolesa . . .	„	16·—
Krtače za obleko . . .	„	16·—
„ „ parkete . . .	„	27·—
„ „ ribanje . . .	„	4·—
„ „ „ Ia . .	„	5·—
„ „ zobe, male .	„	8·—
„ „ „ velike .	„	12·—

Krtače za roke	kom.	2·50
„ „ roke, dvostr. .	„	5·—
„Mali sadjar“	knjiga	5·—
„Mali vrtnar“	„	5·—
Metle, male	kom.	6·—
„ velike	„	9·50
Metlice, otroške . . .	„	5·50
„ za obleko . . .	„	6·—
„ „ posodo . .	„	1·50
Morska trava Ia . . .	kg	4·—
Muholovci	kom.	—·75
Nagrobne lučke	kart.	10·—
„ „ v keram. lončkih	kom.	3·75
Nočne lučke	škatl.	1·75
Obešalniki, mali	kom.	2·50
Olje za šivalne stroje . .	stekl.	4·—
Omela, bombažna . . .	kom.	32·—
„ mala	„	12·—
„ za parkete . . .	„	24·—
Omelčka za čiščenje steklenic	7.50 do	15·-
Pasta za peči	škatl.	3·—
Peharji, srednji	kom.	4·—
„ veliki	„	4·50
Peresniki	„	2·—
Pergament papir . . .	pola	1·—
Pesek za email posodo .	zav.	1·—
„ „ „ „ .	„	1·50
„ „ „ „ .	„	2·—
„ „ alum. „ .	„	2·50
Pile, trioglate srednje .	kom.	5·—
„ „ velike . .	„	5·50
„ plošnate, male . .	„	9·50
„ „ srednje .	„	11·—
„ „ velike . .	„	13·—
Platn. vreč. za ca 8 kg	„	5·—
„ „ „ „ 15 „	„	8·—
„ „ „ „ 25 „	„	11·50
„ „ „ „ 45 „	„	17·—
Prašek za čiščenje zlata in srebra	zav.	3·25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia	16·- do	49·-
„ IIa . . .	kom.	10·—
„ IIIa (slama)	„	4·—
Prijatelj gospodinj (za štedilnik)	„	110·-
Rahljači, brez ročaja .		12·—
„ z ročajem . .	„	15·—
Sidol	zav.	5·50
Svitol	„	4·80
Sita patent	kom.	20·—
Snažilne gobice za posodo	„	1·50
Solnice, lesene	„	9·—
Stručnice, male	„	6·—
Stručnice, velike . . .	„	8·—
„ srednje . . .	„	7·—
Sukanec, bel, črn št. 10—12	valj.	4·50

Sukanec, bel, črn		
št. 16—36	valj.	3·50
„ 40—60	„	2·75
Sveče, dolge	zav.	6·50
„ „	kom.	1·25
„ kratke	zav.	6·50
„ „	kom.	—·75
Svinčniki, navadni . .	„	1·50
„ tintni	„	3·50
Šivanke	zav.	1·50
Šmirkovo platno, belo .	pola	1·50
„ „ sivo .	„	2·—
Sparklet steklenice . .	kom.	150·-
„ patroni, polni .	„	4·50
„ „ prazni .	„	2·50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	„	60·—
230—240 „	„	75·—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	„	115·-
21×12 „	„	120·-
Tepači, mali	„	8·—
„ srednji	„	13·—
„ veliki	„	18·—
Umetno gnojilo	kg	2·—
Vim	zav.	2·50
Vžigalice	„	10·—
„	škatl.	1·—
Zobotrebci	zvez.	—·25
Jedilni pribor, navadni, alpaka in kromiran . .		Po izbiri

Kurivo

Drva, bukova, cela . .	Po dnevni cenni
„ „ žagana .	
„ mehka v kolob. .	
Premog, trboveljski, kosovec	

Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah, prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Podpornega društva žel. uslužbencev in upokojencev v Ljubljani, ki se bo vršil dne 23. okt. 1938 v Sokolski dvorani na Taboru v Ljubljani ob 8. uri zj.

DNEVNI RED:

1. Poročila predsedstva za poslovni leti 1936 in 1937.
2. Poročilo preglednikov računov.
3. Določitev članarine in odpravnine v zvezi z „Uredbo o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji“.
4. Dopolnilne volitve odbora.
5. Slučajnosti.

Delegati se izkažejo s „Pooblastilom“, ostali pa s člansko izkaznico.

ODBOR.

Objava izvoljenih delegatov

Na podlagi zvršenih volitev dne 23. maja 1937 odn. 11. julija 1937 in 4. septembra 1938 so izvoljeni v smislu čl. 8. pravil in tozadevnega pravilnika sledeči delegati in namestniki, ki zastopajo člane na občnih zborih „Podpornega društva železniških uslužbencev in upokojencev v Ljubljani.“

I. volišče: Direkcija drž. žel. v Ljubljani.

Delegati: Pogačnik Miha, Fratina Ludvik, Kuret Mario, Černe Ernest, Podbregar Karl, Sever Janez.

Namestniki: Dr. Mauri Anton, Okršlar Josip, Nussdorfer Bruno, Bizilj Anton, Sladič Anton in Sternad Franc.

II. volišče: Ljubljana glav. kolodvor.

Delegati: Wohinz Ivan, Vertačnik Avgust, Kališnik Ivan, Praznik Alojzij, Bedenk Rudolf, Peternel Franc, Kocjan Ivan, Pavlič Miha, Anžur Leopold, Jamšek Martin, Czurda Hugo in Peterman Alojzij.

Namestniki: Gerželj Ivan, Tlakar Franc, Virant Anton, Kodrič Feliks, Kralj Alojzij, Novak Ivan, Dovč Franc, Črnač Alojzij, Čuk Franc, Zajc Josip, Žagar Ivan in Škerk Josip.

III. volišče: kurilnica Ljubljana glav. kolodvor.

Delegati: Petrovčič Peter, Smole Franc, Zorman Franc, Jenčič Rudolf, Jamnik Franc in Braune Ivan.

Namestniki: Čibej Avgust, Bezek Franc, Cimerman Anton, Logar Anton, Toplak Martin in Tekavc Karol.

IV. volišče: kurilnica Ljubljana gor. kolodvor.

Delegata: Klun Franc in Andrejašič Andrej.
Namestnika: Čebulj Ivan in Malavrh Avgust.

V. volišče: Ljubljana — upokojenci.

Delegati: Klun Anton, Zitterschlager Jože, Kržan Valentin, Baša Alojzij, Bajc Andrej, Gale Rudolf, Luznar Avgust, Debevec Vinko, Klančar Martin, Mehle Martin, Šarc Peter in Godler Andrej.

Namestniki: Zupan Andrej, Šulgaj Alojzij, Svetec Ignac, Virant Anton, Gorenec Jože, Kozina Lovro, Kump Jernej, Pregelj Ivan, Jeras Jernej, Jerančič Franc, Blaj Jernej in Weithauser Matija.

VI. volišče: Borovnica.

Delegata: Štrumelj Franc in Čepon Franc.
Namestnika: Rozman Franc in Kroflič Valentin.

VII. volišče: Rakek.

Delegati: Gerl Franc, Lenček Ivan in Glažar Franjo.
Namestniki: Šebenik Anton, Breskvar Matej in Brežnik Leopold.

VIII. volišče: Novo mesto.

Delegata: Hribar Jožef in Tešar Franc.
Namestnika: Habjan Franc in Kunčič Alojz.

IX. volišče Zalog.

Delegati: Omahen Ivan, Bertossi Ivan in Wohinz Maks.
Namestniki: Srakar Joža, Matjaž Ivan in Čepar Anton.

X. volišče: Trbovlje.

Delegata: Kukovica Franc in Izlakar Janez.
Namestnika: Bračko Franc in Gril Ivan.

XI. volišče: Zidani most:

Delegati: Kovačič Anton, Pičinin Alfred in Batistič Jožef.
Namestniki: Vodenau Ivan, Zupančič Franc in Smodej Franc.

XII. volišče: Sevnica.

Delegata: Lavrin Ivan in Škerget Leopold.
Namestnika: Koritnik Anton in Radovanovič Ivan.

XIII. volišče: Celje.

Delegati: Firm Anton, Kos Jožef in Lukežič Franc.
Namestniki: Kolenc Ivan, Sorčan Franc in Korent Andrej.

XIV. volišče: Poljčane.

Delegata: Vrabič Mihael in Zeilhofer Oto.
Namestnika: Lekan Alojzij in Toplak Janez.

XV. volišče: Pragersko.

Delegati: Bračič Štefan, Pristovnik Jože in Rozman Anton.
Namestniki: Bračko Jože, Donik Matevž in Soršak Simon.

XVI. volišče: Maribor gl. kolodvor.

Delegati: Joštl Evstahij, Flis Martin, Korošec Alojz, Mlač Ivan, Fišer Franc, Stelcer Franc.

Namestniki: Kocijan Franc, Vrhovšek Vojteh, Weingerl Avguštin, Jesenko Jože, Krajnc Mihael, Saletinger Karel.

XVII. volišče: Maribor kor. kolodvor.

Delegata: Ferk Josip in Valenti Miha.
Namestnika: Mordej Franc in Pinter Štefan.

XVIII. volišče: Kurilnica Maribor.

Delegati: Vokač Jože, Wurzinger Ivan, Toličič Jakob, Škriba Franc, Pukmeister Alojz, Dorner Ivan in Prevoljšek Alojz.

Namestniki: Ralca Rudolf, Pandža Niko, Stuhec Franc, Janžekovič Jakob, Štajer Alojz, Pleteršek Ivan in Blatnik Leopold.

XIX. volišče: Delavnica Maribor.

Delegati: Ropret Jakob, Zagernik Ivan, Matjaž Josip, Veronek Franc, Šuštaršič Leo, Muhič Josip, Tratnik Josip, Jurgec Franc, Plausteiner Alojz, Druže Ivan, Hübl Emil, Muravs Alojz.

Namestniki: Gulič Alojz, Menih Karol, Debelak Ivan, Gosak Karol, Padežnik Ivan, Ingolič Rupert, Pintar Maks, Jevšnikar Franc, Meško Franc, Beleskovič Engelbert, Suhadolnik Alojz, Pihler Janko.

XX. volišče: Maribor — upokojenci.

Delegati: Kejžar Ivan, Kores Karel, Petek Anton, Bibič Martin, Dobovišek Rok, Skodič Franc, Žabkar Jože, Ermenc Jože, Ramelli Franc, Verdonik Ivan, Veljak Jože, Perše Karol, Kaučič Anton in Papst Ivan.

Namestniki: Cerinšek Ivan, Reiter Karl, Karba Alojzij, Kozar Jože, Berdnik Jože, Brauhardt Peter, Soršak Ferdo, Gajšek Simon, Neubert Simon, Dobaj Franc, Aleksič Anton, Tominc Anton, Legiša Anton in Braunicer Andrej.

XXI. volišče: Vuzenica-Muta.

Delegata: Fabiani Henrik in Wallas Jožef.
Namestnika: Hacin Franc in Pristovnik Josip.

XXII. volišče: Ptuj.

Delegati: Koren Karl, Pičman Aleksander in Repič Ignac.
Namestniki: Fras Jože, Hlupič Jurij in Delpin Ivan.

XXIII. volišče: Čakovec.

Delegata: Menoni Franc in Gorjup Anton.
Namestnika: Požar Anton in Marič Gašpar.

XXIV. volišče: Zagreb.

Delegati: Korošec Karel, Počivavšek Franjo, Pečnik Josip in Hanin Franjo.
Namestniki: Skert Franjo, Aleš Jakob, Nipič Franjo in Mikulek Josip.

XXV. volišče: Beograd.

Delegata: Cener Josip in Lednik Karol.
Namestnika: Štefanič Ivan n Vračko Karol.

Izvoljenih je skupno 117 delegatov in 117 namestnikov.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1938.

Za odbor:

Mlakar, s. r. **Safošnik, s. r.**

Zadrugar!

Tudi za letošnjo jesen smo pripravili v zadružni prodajalni razno prvovrstno blago, ki Vas bo presenetilo vsled **izborne kvalitete in nizke cene.**

Vabimo Vas, da si ogledate našo veliko zalogo

odličnih kamgarnov, raznega sportnega blaga za moške obleke v najnovejših vzorcih. Velika izbira za jesenske površnike in zimske suknje.

Za damske plašče in kostume

najboljše volnene tkanine v mičnih barvah

Za domače obleke

razni navadni in svileni barhenti, vzorčaste flanele in baržuni

Za damsko perilo

nudimo razne flanele v pastelnih barvah in najnovejših vzorcih

Naša konfekcija

Vam nudi „Hubertus“ dežne plašče v vseh velikostih, kratke suknjiče (štucerji), pumparice, dolge hlače, otroške suknjiče in deftin hlače

Razno moško, damsko in otroško perilo vedno v zalogi, kakor tudi pletenine, rokavice, nogavice, čepice, klobuki, žepni robci, damske torbice, aktovke, nahrbtnike, dežnike in razne druge galanterijske potrebščine

Lepa izbira prvovrstnih in trpežnih čevljev

Člani, kupujte vse svoje potrebščine le v zadružni prodajalni, saj je to samo v Vašo korist.

1797 38

Zadruga!

Tudi za letošnjo jesen smo pripravili v zadružni prodajalni razno perovstvo blaga, ki Vas bo prepričalo vsled **izborne kvalitete in nizke cene.**

Vabimo Vas, da si ogledate naše veliko zalogo

odličnih kamgarnov, raznega sportnega blaga za moške obleke v najnovejših vzorcih. Velika izbira za jesenske poverčnike in zimske suknje.

Za damske plaščе in kostume

najboljše volnene tkanine v mičnih barvah

Za domačе obleke

razni nazadni in svileni barhenti, vzorčaste flanele in barčani

Za damsko perilo

nudimo razne flanele v pestrih barvah in najnovejših vzorcih

Naša konfekcija

Vam nudi „Hubertus" dežne plaščе v vseh velikostih, kratko suknjiče (štucerji) pumparice, dolge blače, otroške suknjiče in delilni blace

Razno moško, damsko in otroško perilo vedno v zalogi, kakor tudi pletenine, rokavice, nogavice, čepice, klobuki, zaprni robci, damske torbice, aktovke, nahrbtnike, dežnike in razne druge galanterijske potrebščine

Lepa izbira pravvrstnih in trpežnih **čevljev**

Člani, kupujte naše sporočilne le v zadružni prodajalni, saj je to samo v Vašo korist.